

MOSTOVI

Strokovno glasilo
Društva znanstvenih
in tehniških prevajalcev
Slovenije

4/86

MOSTOVI

Strokovno glasilo
Društva znanstvenih
in tehniških prevajalcev
Slovenije

VSEBINA

Pojasnilo uredništva	2	Hojka Kraigher: O slovenski	
25-letnica DZTPS	3	gozdarski terminologiji	19
Janko Golias—Viktor Jesenik:		David Limon: "False-friends" and	
V tretje gre rado	4	Slovene-English Translation	24
Lidija Šega: Specializacija iz		Savin Jean Vilhar: Tehnologija	
slovensko-angleškega prevajanja	10	prevajanja	32
Doris Debenjak: O zbiranju besedišča		Andreja Marković: Jubilej bratskega	
za slovar	13	društva	36
Narcis Dembskij: Nekaj slovarskih		Rosanda Vlahović: Pogled na	
vprašanj	14	sutrašnji dan	37
Tomaž Longyka: Na kaj moramo		Maja Dolanc: Iz naših prevajalskih	
paziti pri prevajanju strokovnih besedil	15	revij	39
Anton Omerza: Reklamacije na			
kakovost prevodov	17		

1/86

UKD 651.926(05) : 5/6

Mostovi • letnik XXI/št. 1 • str. 1 do 40 • Ljubljana 1986

Uredniški odbor: Dolanc Maja, Golias Janko, Jesenik Viktor, Krek Leon, Kokole Jože, Longyka Tomaž, Marković Andreja, Omerza Anton (odgovorni urednik), Vilhar Jean, Voglar Dušan — Tehnični urednik: Marković Andreja — Oblikovalec: Vidrih Rajko — Lektor: Voglar Dušan — Tisk: Tiskarna Ljubljana — Izhaja dva do štirikrat letno — Rokopisov ne vračamo — Naslov uredništva: Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije, Ljubljana, Resljeva 16

99960/494

POJASNILO UREDNIŠTVA

Prejeli ste prvo letošnjo številko Mostov. Uredniški odbor se vam opravičuje za številne napake v tisku, predvsem pa to opravičilo velja prizadetim piscem. Naš uredniški odbor je nov in pri pripravi prve številke še ni bil utečen, pa tudi sodelovanje z Gospodarskim vestnikom, ki je natisnil prvo številko, ni bilo dobro. Da pa bi bila dobra priprava glasila še bolj otežkočena, se je zadnje delo zavleklo še v sredino letnih dopustov. Vse to skupaj je povzročilo veliko oblikovnih, korektorskih in tiskarskih napak, za katere se vam opravičujemo. Še posebej se opravičujemo Maji Košmrlj-Levačič za tiskarske napake, saj so njen članek Dve vprašanji iz terminološkega besedotvorja spravile v takšno obliko, ki že presega še opravičljivo mero tiskarskih napak. Opravičujemo se tudi za izpustitve naglasnih znamenj in vse druge napake pri francoskem članku La traductique à la portée du traducteur: la standardisation des glossaires peut conduire à une bourse terminologique.

Društvo praznuje letos 25-letnico obstoja, Mostovi pa 20-letnico izhajanja. Ta številka Mostov je torej jubilejna in se z njo pridružujemo počastitvam tega jubileja našega društva. Ustanovitelja društva ter dolgoletna urednika Mostov dr. Janko Golias in prof. Viktor Jesenik sta zato sestavila zgodovinski oris našega glasila, ki v njem odseva tudi kronika društva.

V strokovnem delu glasila objavljamo tokrat več domačih prispevkov kot v prejšnji številki, še vedno pa pričakujemo vaš odziv: kak zanimiv glosar, lahko kratek, na nekaj straneh, kakšno tehtno mnenje o teoriji prevajanja, kako humoristično cvetko iz prevajalčevega vsakdana, ali pa zanimivost, ki bi pritegnila pozornost bralcev. Za to številko smo dobili več prispevkov kot za prejšnjo ter upamo, da bo v prihodnje gradiva še več.

Uredniški odbor

Naprošamo pisce člankov, da svoje prispevke za MOSTOVE natipkajo s presledkom 1,5, ker le tako ne bo težav z jezikovnim pregledom in stavljenjem.

UREDNIŠTVO

25-LETNICA DZTPS

Sredi novembra je naše Društvo praznovalo 25-letnico, ki smo jo združili z izrednim občnim zborom. Že začetek je bil slavnosten: Ob vpisu v knjigo prisotnih je vsak dobil jubilejno značko Društva, pred začetkom občnega zbora pa so nam postregli z aperitivom in prigrizkom.

Prisotni so bili tudi gostje iz prevajalskih društev iz bratskih republik ter iz Društva literarnih prevajalcev Slovenije. V prisrčnih nagovorih so nam povabljeni kolegi zaželeli veliko uspehov v bodoče, predali pa so nam tudi priložnostna darila.

Profesor Jesenik, eden od ustanoviteljev DZTPS je izčrpno spregovoril o zgodovini Društva. Slavnostna proslava 25-letnice se je nadaljevala z glavno točko izrednega občnega zbora, to je sprejem statuta. Po skoraj dveurni razpravi smo izglasovali statut z vsemi dopolnili vred. Končno smo le dobili ta temeljni akt Društva in nam ne bo treba več poslovati po zastarelih pravilih iz leta 1975. Povedati je treba, da se je priprava tega statuta vlekla skoraj dve leti in da ga je šele tretji občni zbor sprejel.

Govorili smo tudi o članarini za leto 1986. Določili smo, da bo članarina na splošno v višini zneska za prevod ene strani srednje težkega teksta iz tujega v slovenski jezik. Torej bo po veljavni tarifi od januarja 1986 članarina za leto 1986 znašala 1.700 dinarjev (po tarifi iz novembra 1985 pa bi znašala 1.100, kot smo se dogovarjali na občnem zboru.

Po končanem slavnostnem občnem zboru je bilo tovariško srečanje. Takšnih srečanj do sedaj ni bilo veliko. Priznati je treba, da je bilo zelo koristno, saj so nekateri prevajalci lahko obnovili poznanstva, spet drugi pa navezali nova, ki jim bodo koristila pri prevajalskem delu.

Organizatorjem uspelega praznovanja se zahvaljujemo; Za trud in kakovostno raven srečanja prevajalcev si zaslužijo tudi vse priznanje.

Uredniški odbor



Zdenko Knez, prvi predsednik Društva strokovnih prevajalcev Slovenije (prvi z leve proti desni) in dr. Pavel Golias, ustanovitelj Društva in glasila »Mostovi«; dr. Golias je tudi skoraj dve desetletji sooblikoval vsebino glasila

V TRETJE GRE RADO

V naslednjem besedilu priobčujemo krajšo vsebino dosedanjih 16 števil Mostov, ki so izšli v četrto stoletje obstoja DZTPS. Prvi del — do številke 14 — je sestavil naš najstarejši član dr. Janko Golias. Od številke 14 dalje ga je dopolnil Viktor Jesenik, ki je bil odtlej glavni urednik Mostov in se je ves čas vneto zavzemal za razvoj našega društva kot večkratni predsednik društva in predsednik Zveze ZTPJ ter na mednarodnem polju kot jugoslovanski delegat in član Sveta FIT.

Uredniški odbor »Mostov« mi je poveril avtorstvo slavnostnega članka ob četrtoletnici našega društva. Smemo reči, da je bilo teh 25 let društva res živahno obdobje ne le za vse dosedanje upravne odbore, ampak še posebno za uredništvo, ki je v teh letih ves čas štelo le tri osebe, večkrat celo samo dve. Kdorkoli je v teh letih bil član tega moštva, je bil (po današnjih pojmi) mahnen ali vsaj rahlo prismojen, saj smo se držali načela brezplačnega dela za društvo, in vendar se nam je to delo nekam obneslo — res da ne gmotno, temveč v bolj vzvišeni valuti. Tega pa naj ne presoja bivši uredniki, temveč presodite vi, »ljubke bralke in modri bralci«!

Ne nameravam napisati panegirika, pač pa na moč objektivni memorandum o preteklem urednikovanju. Nove moči, mlajše in sveže, se ga pogumno lotevajo z novimi prijemi, in takó je prav. Želim jim, da ves čas, takó kot mi do sedaj, verujemo v to: v »Mostovih« odseva vsa dejavnost našega društva pa se kaže zgleden delček naše sodobne jezikovne kulture.

»MOSTOVI« št. 1, marec 1963

Dne 16. decembra 1960 je občni zbor strokovnih prevajalcev ustanovil v Ljubljani Društvo strokovnih prevajalcev Slovenije in 16. maja 1962 je Janko Golias, član upravnega odbora, predlagal temu odboru ustanovitev društvenega glasila. Upravni odbor je predlog sprejel, izbral ime »MOSTOVI« ter uredniške naloge poveril Goliasu, predsedniku društva Zdenku Knezu in članu

upravnega odbora Jožetu Zupančiču. Prva številka »Mostov« je izšla leta 1963, ciklostirana na skromnem papirju. Uvodni članek **Srečno pot** je obrazložil potrebnost novega glasila in delitev vsebine na organizacijske novice in strokovne prispevke. Tako je ostalo tudi do danes.

Temu prvemu spremnemu voščilu je čez 17 let sledilo drugo (ob številki 13) **In zopet srečno pot** (1980), in glejte, ob petindvajsetletnici društva, še tretje: saj pravim, »V tretje gre rado!«

Vsi trije uredniki — včasih sva bila samo dva — smo bili pripravljeni na nepričakovano nujno delo tudi ob prazniku in celo ponoči, če je bilo res potrebno. Jože Zupančič, strasten ljubitelj čiste slovenščine, je bil izkušen lektor. Žal ga ni več med živimi († 1969), pozabljen pa ne bo.

Že prva številka kaže množico vprašanj, nakopičenih v vseh letih pred ustanovitvijo »Mostov« in načetih šele kasneje. Če bi se dalo, bi tako rad nakazal niz spoznanj, ki so plala ob sproti odkrivanja organizacijskih nalogah in raziskovalnih izzivih. Po toliko letih se nam danes znaten del takratnih prebliskov dozdeva še vedno mikaven, a ne več tako pereč. Zato pa je znatno število »takratnih« plahih ugotovitev zraslo v tehtne in zdravilne fakte, vredne srčnih naporov za pot naprej. Nadaljujte vi, mlajši, in dobro delajte!

Že v prvi številki smo se spopadli z mnogimi vprašanji hkrati. Očitno smo se hoteli znebiti kar na mah vseh tegob prevajalstva — brez jasnih definicij, le z dobrim namenom. Nalog je bilo zelo veliko in že samo

inventariziranje je presegalo naše tedanje moči. Na srečo tega nismo vedeli.

»MOSTOVI« št. 2, junij 1963

Pred kongresom FIT (Mednarodne zveze prevajalcev) v Dubrovniku smo pisali o temeljni listini prevajalcev (kodeks poklicne etike), in dodali v Beogradu izdelanemu osnutku nekaj svojih pripomb, ki pa žal niso bile upoštevane v končnem besedilu temeljne listine.

V isti številki smo objavili imena 14 naših rib in 12 naših lovnih ptic v 6 jezikih: to je bil skromen primer poliglotskega leksikalnega gradiva. Kasneje so sledili še drugi podobni sezname.

»MOSTOVI« št. 3, november 1963

Knezov uvodnik o novih pravilih je odličen zagovor vključitve etičnih načel v nova društvena pravila. Prav to se je potem zares posrečilo: nova pravila so onemogočila izkoriščanje prevajalcev, npr. prekupčevanje s prevodi, ali nelojalno konkurenco. Osnutek naših novih pravil smo objavili pred občnim zborom ter ga opremili z obrazložitvijo **Pod črto**. Postavili smo načelo brezplačnega dela za društvo. To je bila takrat pri nas že lepa tradicija. Novi 11. člen sodi med najvažnejša nova določila: člani ne smejo zastopati interesa naročnikov v nasprotju z interesi prevajalcev niti se ne smejo ukvarjati z dejavnostmi, ki so s temi interesi nezdržljive. Novi 12. člen dopušča »podprevajanje« samo v okviru pogodbe. Ustanovni člani (kolikor jih sploh še živi) imajo ta člen za najnaprednejši člen takratnih novih pravil in za zares socialističen člen v najboljšem pomenu. V Dubrovniku ta določba ni bila predložena, pač spričo velike številčne premoči navzočih prevajalcev iz zahodnih držav.

Devetnajsti člen je uvedel možnost ustanavljanja sekcij upravnega odbora in krajevnih krožkov po Sloveniji zunaj Ljubljane — torej možnost zdrave in stvarne decen-

tralizacije. Verjetno pa za take novotarije še nismo bili zreli, kajti do njih sploh prišlo ni. Na dubrovniškem kongresu FIT (30. VII. do 7. IX. 1963) smo prvič doživeli ozračje mednarodne organizacije. Tržišče razprav je bilo na znanstvenem in tehniškem prevajanju, manj na leposlovnem. Glasilo nizozemskih prevajalcev »Van Taal tot Taal« je objavilo uvodnik Zdenka Kneza **O prevajanju v Jugoslaviji** z laskavim komentarjem. Na koncu 3. številke je seznam 15 naših dreves in grmov v 6 jezikih.

»MOSTOVI« št. 4, junij 1964

Ta številka vsebuje poročilo v Prevajalčevi listini, objavljeni na dubrovniškem kongresu (1963) kot temelj mednarodnega etičnega zakonika prevajalca. Na koncu navaja poročilo določila listine, ki so že bila obsežena v naših pravilih.

Od 30. novembra do 1. decembra 1963 je bil v Ljubljani 2. občni zbor Zveze strokovnih prevajalcev Jugoslavije.

Pravila Društva strokovnih prevajalcev Slovenije (odobrena 31. decembra 1963) uporabljajo poleg izraza »strokovni prevajalci« že izraz »znanstveni in tehnični prevajalci« v členih 1, 4, 5, in 11, se pravi praktično vselej. V kratkem so vsa druga republiška društva »strokovnih« prevajalcev ustrezno spremenila svoja imena (npr. »Društvo naučnih i tehniških prevodilaca«) po zgledu iz Ljubljane, ki je prva nakazala novo usmeritev.

Pod naslovom **Managerstvo in prevajanje** smo podčrtali pomen členov 11—12 v novih pravilih, ki v jasni obliki obsojajo že dokaj udomačeni abuzus, ko »manager« samozanec, kot naročnikov kapo in plačanec, najame prevajalce, sam pa večinoma sploh ne prevaja.

Na koncu je še **Nekaj angleških tērminov**

»MOSTOVI« št. 5, avgust 1965

Uvodni članek **K patologiji prevoda** razvija tele misli: v Sloveniji prevajajo leposlovna

besedila v veliki večini v slovenščino, besedila vede in znanosti pa pogosto tudi v tuje jezike.

Ta številka ima tudi seznam 26 rib in drugih užitnih živali iz Jadrana v 7 jezikih in osnutek slovenskih uzanc pri pogodbi o znanstvenem prevodu.

»MOSTOVI« št. 6, december 1968

Številka vsebuje kroniko organizacijske dejavnosti med znanstvenimi in tehničnimi prevajalci 1966—1968. V teh treh letih sta bili ustanovljeni društvi znanstvenih in strokovnih prevajalcev v Makedoniji (1967) in Bosni in Hercegovini (1968). V istem zvezku je dopis Franceta Rapotca (med pismi bralcev v »Delu«), ki obsoja pisavo »embalaža« namesto »ambalaže« v Slovenskem pravopisu 1962. Zdenko Knez je napisal članek o pravilnem pisanju raznih tujk in o njihovih nepravilnih različicah po napačnem »domačem« pravorečju, npr. »bazén« in »svéter«, pravilno »basén« in »svéter«. Ta članek je zbudil daljšo polemiko z uredniškim odborom Slovenskega pravopisa.

V decembru 1967 je Društvo književnih prevajalcev Slovenije priredilo ciklus 4 predavanj z diskusijo o vprašanjih, kaj mora, kaj sme, česa ne sme lektor. Na sklepnem večeru je Janko Golias dopolnil razmišljanje o lektorju soustvarjalcu.

V tej številki je še seznam 102 zdravilnih in dišavnih rastlin v 12 jezikih, in seznam 13 »cvetk« iz sodobne časniške slovenščine.

»MOSTOVI« št. 7, junij 1970

Številka že nosi ime »Glasilo znanstvenih in tehničnih prevajalcev Slovenije«. — Lotili smo se »naših slovarskih tegob« in v šestih številkah (7—12) obdelali šibkost naših tedanjih slovarjev. Začeli smo s Slovenskim pravopisom (SP 1962) in s Slovarjem slovenskega književnega jezika SSKJ 1970 — in obravnavali predvsem tujke in tuja imena. Nismo si jemali vloge ocenjevalcev, objavili

smo le nekaj dobronamernih kritičnih pripomb v pričakovanju, da bodo koristne pri kasnejših izdajah. Uvodoma smo navedli nekoliko semantičnih opazk, potem pa obravnavali pravorečje tujk in tujih imen. Moderna načela pri mednarodnih tujkah terjajo, da vsak jezik prilagodi tujke in tuja imena svojim možnostim, vendar dosledno. Pri nas te doslednosti ni. Nekateri se sklicujejo na »ustaljene rabe« ali na »primerčnost slovenskim govorilom« (!), toda prvi argument šepa, saj raba ni bila zanesljivo šteta, in tudi če bi neka izgovorjava res bila »večinska«, to ne bi bil prepričljiv razlog za njeno pisno rabo. Barbarizmi, ki so nastali v pravorečni rabi številnih tujk in tujih imen v zadnjih desetletjih so bili očitno uzakonjeni na podlagi nekakega »staža« in »udomačeni«, čeprav samo zaradi naše mlačnosti.

Ta številka poroča o našem prvem študijskem večeru — francoskem večeru — 6. marca 1969 pod vodstvom prof. V. Jesenika. Govorili so: Jean-Charles Lombard o nemško-francoskem prevajanju, N. Dembskij o težavah tehniškega prevajanja v industriji in prof. Jesenik o slabi francoščini naših turističnih prospektov.

Na angleškem večeru 21. marca 1969 so govorili prof. Richard Knight (z Britanskega sveta) o vrstah napak slovensko-angleškega prevajanja, Zdravko Markošek o angleških prevodih v industriji in komercialnih velepodjetjih in Janko Golias o trojnih problemih prevajanja, zlasti iz angleščine in vanjo. Na koncu smo poslušalcem zavrteli magnetofonski posnetek odlomka iz Goliasovega angleškega prevoda Linhartove »Županove Micke«, II. dejanje, prizor 1—2: Jaka — R. Knight, Micka — Mad. Duff, Anže — J. Golias. Prevod je bil leta 1977 nagrajen z Linhartovo plaketo.

»MOSTOVI« št. 8—10, februar 1971

Ta trojna številka prinaša na začetku **Kroniko prvega desetletja**. Prvi predsednik je bil Zdenko Knez (1960—1963). Karel Levič-

nik mu je sledil (1963—1968 †). Jože Zupančič, časnikar in prevajalec, je bil član uredniškega odbora do smrti 1963.

V tej številki je bila objavljena čestitka dr. J. Stanovnika, prestojnika germanističnega oddelka filozofske fakultete v Ljubljani. Toplo je pohvalil koristno delo »Mostov« in strokovne prireditve Društva.

V isti številki so 4 nadaljevanja **Slovarskih tegob**: hrvatskosrbskih, nemških, francoskih, italijanskih. Strokovna raven naših dvojezičnih slovarjev je tedaj že bolj ali manj nezadovoljiva.

29. januarja 1971 je v Društvu književnih prevajalcev govoril J. Golias o **sodobnem slušnem jeziku**. Razvil je pet spoznanj sodobne lingvistike, ki so posebno pomembna za prevajalce.

Lektorica prof. D. Blaganje je napisala članek **K prevajanju slovenskih prislovnih dolečil v angleščino** in V. Jagodič prispevek **O pravopisu nekaterih azijskih in afriških jezikov**. Mag. Lj. Šmid-Šemerl je poročala **O prevajalcih in njih bodočnosti pri nas**. N. Dembskij je poslal **Slovensko-francoski tehnični glosar o hidravličnih strojih in montažistiki**. Na koncu te serije je prispevek prof. Vinka Sadarja (†) **Slovensko-nemško-angleški agronomski slovar** in poročilo o našem nemškem študijskem večeru 15. aprila 1969.

»MOSTOVI« št. 11—12, avgust 1973

Ta dvojna številka je prinesla še tri razprave k **Slovarskim tegobam** (angleško, francosko in hrvatskosrbsko) in še četrto (italijansko), vse štiri so bile nadaljevanje člankov v številki 8—10.

Naša akcija **Slovarske tegobe** je vsekakor uspešno poudarila nujnost skupinskega dela slovarskih avtorjev in uporabe moderne leksikografske metodike, ki med jezikoma posreduje s kontrastivnimi raziskavami stavkov, ne besed.

Za proslavo desetletnice društva smo zbrali 46 leposlovnih besedil o slovenski pokrajini ter jih prevedli v francoščino, nemšči-

no in angleščino. Na treh večerih so bila ta besedila recitirana, najprej v slovenščini in nato v tistem tujem jeziku, ki mu je bil večer posvečen. Občinstvu pa smo dali pred začetkom vsakega večera slovensko besedilo, takó da je vsak poslušalec lahko spremljal izvirnik (z branjem zase) in slušno še prevod. Ta način se je pokazal kot najmanj utrudljiv za goste in hkrati zelo učinkovit. Tudi aplavz je bil primeren. Dvojna številka vsebuje še 4 prispevke k **Slovarskim tegobam**: angleški (M. Duff), francoski (Jesenik in Dembskij), hrvatskosrbski (Milisav Grujić) in italijanski (Vinko Furlan). Spomladi 1971 se je društvo lotilo zanimive naloge: desetletnega intenzivnega tečaja **nemščine** (vodila prof. D. Debenjakova) in **angleščine** (vodil J. Golias) za prevajalce — juniorje — po 7 obiskovalcev v vsakem tečaju. Oba tečaja sta bila uspešna in redno obiskovana.



Viktor Jesenik, odgovorni urednik »Mostovi« od aprila 1981 do aprila 1985 in dolgoletni sooblikovalec glasila

»MOSTOVI« št. 13, december 1980

Po sedemletnem mirovanju nam je vendar uspelo nadaljevati »Mostove«. Iz medtem nabranega gradiva je izšel v tej številki **Po-skus kontrastivne analize znanstvenega in leposlovnega prevajanja** na podlagi Goliasovega referata na 1. svetovnem kongresu FIT v Nici (maj 1974).

Prof. Jesenik je (str. 35) priporočal recenzijske metode, ki smo jih razvili v našem društvu: najprej je bilo napisano izvirno besedilo, potem prevod, ki ga je recenzent kritiziral, in na koncu je bila predlagana boljša varianta.

Sledil je članek našega pokojnega zaslužnega sodelavca prof. L. Baumgartnerja **Sprachschwierigkeiten und wortschreibung** o nemškem pravopisu. Na koncu je bil še Hubadov prispevek **400 zemljepisnih imen** v 5—7 jezikih.

»MOSTOVI« št. 14, april 1981

Dr. J. Golias je še naprej prispeval več član-kov o družbeni slovenščini in znanstvenih prevajalcih; napravil je shemo kulturništva, ki temelji na umetnosti in znanosti kot ena-koprvnih osnovah; opredelil je nekaj ter-minov iz naše samoupravnosti v slovenščini, angleščini in nemščini (kot dopolnilo petjezičnega »Glosarja ustave in samou-pravljanja SFRJ« iz leta 1975); dodal je še nekaj »drobiža«, koristnega pri prevajanju iz angleščine in vanjo in nekaj palidromov v angleščini. Emil Vogrič je napisal obširen članek **Tudi tehnično prevajanje kliče po združevanju dela in organiziranem pristopu**. Razvil je dve variantni shemi postopka za pripravo — za prevajanje tehnične doku-mentacije (za obseg enega projekta). B. Po-pov je opozoril na patentno dokumentacijo kot neizčrpen vir prevajalskega dela. V. Je-senik je spet ob konkretnem zgledu katalo-ga nekega kulturnega centra pokazal, ka-ko ne smemo prevajati v francoščino. Na koncu te številke pa je še objavil nekaj strani novega slovensko-francoskega slovar-

ja v pripravi (del črke **m**) vzporedno z gesli enakega Kotnikovega slovarja.

»MOSTOVI« št. 15, januar 1982

Jesenik je obširno poročal o kongresu FIT v Varšavi, ki združuje vsako tretje leto pre-vajalce vsega sveta — literarne in »nelite-rarne« (kot nas imenujejo pri FIT), na ka-terem je bil izvoljen za člana sveta FIT. Té-ma kongresa je bila: Poslanstvo prevajalca danes in jutri. Na tem kongresu je bilo tudi lepo število jugoslovanskih prevajalcev iz Srbije, Hrvatske, Bosne, Makedonije, iz Slo-venije pa žal samo kandidat za svet FIT — Jesenik. Po statutarnem delu kongresa se je delo razvijalo v 12 komisijah, kjer sta imela referate tudi dr. Ritig iz Zagreba o se-mantični lepoti in natančnosti in V. Jesenik o prevodih v večnacionalnih deželah, kakrš-na je Jugoslavija. Dr. B. Marković iz Beogra-da je prejel ob koncu kongresa medaljo po-kojnega predsednika FIT Cailléja za dol-goletno uspešno delo v FIT. Po kongresu na prvi seji sveta je bila izvoljena za no-vega predsednika FIT Anna Lilova iz Bol-garije. V tej številki Mostov je V. Aleksić (Lek Ljubljana) priobčil v srbsčini poročilo **Stručni nastanak naučnih i tehničnih pre-vidilaca Jugoslavije**. J. Golias je napisal za to številko članek **Delovni (ljudje in) občani** o »naših državljanah s statusom delavcev ali — kar je isto — delovnih ljudeh z dr-žavljanstvom SFRJ, kot avtorjih in uporab-nikov novega zakona o združenem delu«. V drugem sestavku je Golias odgovarjal na prejšnji članek M. Rodeta **Zakaj ni kritike prevajanja**, na straneh 21, 22 pa navedel vse raziskovalno gradivo o teoriji prevajanja, ki smo ga objavili v letih 1963—1982. Tega gradiva je že kar precej. V recenziji prevo-dov je analiziral prevode v angleščino in nemščino. N. Dembskij (G. Prevodič) si je v obliki simpatične humoreske **Grde sanje** predstavljal, kako gre s prijateljem na obisk v pekel, kjer srečata številne prevajalce, ki so na zemlji obvladovali »superperfektno« številne jezike, a so prevajali površno, samo da bi zaslužili kar najhitreje in z najmanj

truda, ki so se zavedali slabe kakovosti svojih prevodov, pa jim je bilo težko žrtvovati nekaj dinarjev za lekturo itd. Le vzemite še v roke 15. številko »Mostov« in preberite in extenso stran 40! V tej številki je bil še članek naše zdaj že pokojne predsednice Dragane Kraigher-Šenk **Odgovor z napako** in še članek M. Zdravič o tolmačenju predavanj in filmov, trda preizkušnja za tolmača. Na koncu je pisal pokojni M. Grujić o problemih pri prevajanju znanstveno-tehničnih dokumentacij (posebno iz slovanskih v slovanske jezike) in spregovoril tudi o kritiki: »kritika je potrebna; kritika je šola, toda le znanstvena in dobronamerna kritika«.

»MOSTOVI« št. 16, december 1983

Prvi članek pod naslovom: **Prevajalsko delo in humanizacija družbe** je napisal A. Omerza in v njem poudaril »Znanstveni prevajalci imamo odgovorno vlogo pri procesu humanizacije naše družbe. V razrahljan proces sporazumevanja moramo s pravnimi termini vnašati in ponovno vzpostavljati ravnotežje med notranjo in zunanjo govorico človeka.« J. Golias je najprej kritično analiziral prvo številko (1982) »Prevodilaca«, služba srbskega društva, v recenziji prevodov pa nato razčlenjuje besedilo kratkega vodiča na Triglav v angleščini in nemščini ter pohvalil angleški prevod. V isti rubriki je Jesenik ob kratkem strokovnem besedilu v francoščini upravičeno trdil, da se »prevajalci«, ki ne poznajo zelo dobro tujega jezika in povrh še tehničnih izrazov, ne smejo lotevati takega dela. E. Vogrič pa je isto pokazal za ruščino v daljšem sestavku **Odlomki iz slabih originalov in pravih prevodov**. A. Zupančič pa je naštel »nekaj kulinarično-jezikovnih zagat« v avstrijskih in severno-nemških izrazih. Dr. Golias je še nakazal nekaj napak v Velikem angleško-slovenskem slovarju (DZS, 1978) in nam dal tudi nekaj koristnih izrazov za prevajanje iz angleščine in vanjo, F. Burger pa nekaj podatkov za vsakdanjo rabo pri slovenskem in nemškem tehniškem jeziku.

V nadaljnjih rubrikah je v V. Jesenik poročal o sestankih sveta FIT maja 1983 na Bledu in novembra istega leta v Moskvi. Sestanek na Bledu od 3. do 8. maja je bil pomemben tudi za nas in po mnenju vseh udeležencev zelo uspešen. Navzoči so bili člani sveta tako z Zahoda kot z Vzhoda. Svět je med drugim natančno pregledal stanje priprav na 10. kongres FIT na Dunaju avgusta 1984 in sprejel poročila o dejavnosti številnih komitejev in komisij FIT, med njimi tudi Beograjskega komiteja, ki mu predseduje dr. B. Novković. G. Prevodič se je spet oglasil s prispevkom **Tujkomanija v luči semantičnih blodnjakov**. Prof. S. Klinar pa nam je pokazal s številnimi zgledi iz diplomskih nalog R. Medena in S. Kirinove, kako prevajamo v angleščino kočljive besedice, kakršne so: da, le, mar, namreč, pa, pač, saj, še, vsaj in že.

V posebni številki Mostov aprila 1984 pa smo še na več kot 70 straneh priobčili abecedni seznam popravkov Gradovega Velikega slovensko-angleškega slovarja (DZS, 1982). Napake v slovarju se vrste od nedolžnih tiskarskih prek slovničnih in pravopisnih do bistvenih vsebinskih. Večino teh popravkov sta prispevala Margaret Davis in M. Golobič, s pomočjo Margit Straus in Monike Klinar pa jih je uredil prof. Stanko Klinar. Ti popravki v posebni publikaciji Mostov so nujno dopolnili slovarju, zato smo se tudi odločili za tako objavo.

* * *

»Mostovi« so zdaj stopili v novo obdobje s številnim uredniškim odborom. Prav gotovo se mu bo posrečilo bolj redno objavljati veliko dobrih člankov, ki bodo v pomoč zdaj že zelo številnim znanstvenim in tehničnim prevajalcem Slovenije. Mislim pa, da smo pot nakazali že pred skoraj 25 leti in da smo na dobri poti k vedno boljši kakovosti našega prevajanja. S tem se bomo tudi uveljavili in utrdili svoj položaj v družbi. Torej — kakor pravi naš Janko Golias — v tretje gre rado.

Lidija Šega

SPECIALIZACIJA IZ SLOVENSKO-ANGLEŠKEGA PREVAJANJA

Organizacija podiplomskega študija slovensko-angleškega prevajanja na Filozofski fakulteti v Ljubljani pomeni velik korak naprej v oblikovanju profila strokovnega prevajalca in s tem tudi pomemben prispevek k kvalitetno višjemu nivoju prevajanja v slovenskem prostoru. Dveletni študij se zaključuje s specialistično nalogo, ki naj bo ob aktualni temi iz slovenskega gospodarskega, političnega ali kulturnega življenja uporaben prispevek k splošnim slovenskim prevajalskim potrebam.

V članku je predstavljena ena od specialističnih nalog prve generacije specializantov.

Ko ponosno odhajaš s fakultete z diplomo v žepu, te navdaja prijeten občutek, da nekaj znaš in da si se usposobil za poklic. Če pa si se odločil za poklic strokovnega prevajalca, potem ob vsakdanjih obveznostih na delovnem mestu kaj kmalu spoznaš, da ni tako in da se dejansko »dopolnilno« in usmerjeno» izobraževanje za strokovno prevajanje na nekem področju v resnici začne pravzaprav šele ob delu.

Poleg poglobljanja v to ali ono stroko in njeno izrazje zahteva prevajanje od prevajalca tudi nenehno preverjanje in izpopolnjevanje znanja tako tujega kot materinega jezika. Ko skušaš lepo in jasno izraženo misel enakovredno prenesti v drug jezik, se vse prevečkrat zaveš, kako pomanjkljivo je tvoje poznavanje jezikovnih in slovničnih pravil in kako skromno je osvojeno besedišče!

Vendar menim, da je prav to spoznanje šele prava spodbuda za dodatno izpolnjevanje. Jezikovno osveščeno začneš spremljati in sprejemati ne le strokovno izrazje nekega področja ampak tudi značilnosti in posebnosti pisnega in govornega načina izražanja svojega okolja. Vzporedno s takim poglobljanjem znanja pa se navadno večja

tudi samokritičnost pri delu in prevajalčevi dvomi in stiske kljub večjemu znanju še vedno ostajajo. Pri tem pa svoje pomisleke komaj kdaj lahko izrečeš na glas, saj okolje — še zlasti na delovnem mestu — od prevajalca upravičeno pričakuje suvereno znanje jezika in prevajanje strokovnih besedil »po tekočem traku«.

V skromnih možnostih organiziranega izobraževanja profila strokovnega prevajalca pri nas, o katerih se je razpisal prof. Klinar v prejšnji številki Mostov, sem se resnično razveselila »drznega poskusa« filozofske fakultete s podiplomsko specializacijo iz znanstveno-tehniškega slovensko-angleškega prevajanja. Prepričana sem, da organizacija tega študija pomeni velik korak naprej v slovenski prevajalski teoriji in praksi. Zato mislim, da je prav, da o njem obveščamo in ga z različnih zornih kotov osvetlimo tudi v našem strokovnem glasilu.

Vpisala sem se v jeseni 1982 s prvo skupino specializantov. Sam študij nam kljub veliki zavzetosti predavateljev res ni z »nürnberskim lijakom« vplival v široko odprte glave in srca vsega manjkajočega znanja, odgnal vseh dvomov in rešil vseh dilem. Morda se nam jih je ob širšem poznavanju stroke in

tehnike prevajanja porodilo in odprlo še več! Tako me je danes, ko sem pred koncem študija, nemalo strah odgovornosti, ki mi jo daje obetani naziv »prevajalec specialista«.

Vendar lahko trdim, da mi je organizirani podiplomski študij zelo koristil, tako s svojimi teoretičnimi osnovami kot tudi s številnimi praktičnimi vajami in nasveti. Razen tega je veliko pomenila tudi izmenjava izkušenj iz različnih področij prevajanja, napotki za strokovno literaturo in ne nazadnje obnova znanja jezikovnih pravil, kontrastivne slovnice in besedotvorja tako v slovenskem kot v angleškem jeziku.

Zato bi se tudi ob tej priložnosti rada zahvalila vsem idealistom in navdušencem, ki so ta študij organizirali in nam omogočili dopolnilno izobraževanje ter nesebično prenašali na »nove prevajalce« svoje strokovno znanje in dolgoletne izkušnje. Hkrati pa bi rada študij toplo priporočila vsem tistim, ki se resno ukvarjajo s strokovnim prevajanjem.

In to ne le tistim, ki jim bo to bodoča poklicna usmeritev, ampak tudi — in morda še bolj — prav tistim, ki se s prevajanjem že dolgo ukvarjajo in ki na tem področju tudi veliko znajo. Menim namreč, da tak podiplomski študij ne more in ne sme biti le »enosmerni« izobraževalni proces, ampak naj bi ga soustvarjali sami specializanti kot resnični »subjekti« izobraževanja. Izkušnje moje generacije so me namreč prepričale, da smo največ pridobile prav s povezovanjem in dopolnjevanjem teoretičnih osnov in strokovnega znanja predavateljev z lastnimi praktičnimi izkušnjami. In če naj ta študijska usmeritev doseže svoj zastavljeni cilj, tj. kakovostno višjo raven prevajanja v slovenskem prostoru, potem je prav, da se za njeno uspešnost zavzemamo in k njej po svojih močeh tudi pripomoremo vsi, ki nam kakovostno in strokovno opravljeno prevajalsko delo nekaj pomeni! Prav iz tega razloga tudi menim, da bi bilo prav, če bi Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev našlo ustrezne oblike sodelovanja z no-

silci tega mladega študijskega programa filozofske fakultete.

Program specializacije, ki je bil skrbno in pretehtano pripravljen, vsebuje poleg predavanj in vaj ob koncu študija še izdelavo specialistične naloge. Ta naj obravnava snov z zelo ozkega strokovnega področja, s katerim se je specializant že ukvarjal ali ki ga sicer zanima in ki je pomembno za splošno prevajalsko prakso. Tema mora biti aktualna glede na sodobne jugoslovanske gospodarske, politične in kulturne razmere, obdelana v taki obliki in do take stopnje, da jo lahko ocenimo kot uporaben prispevek k splošnim slovenskim prevajalskim potrebam. (Citirano iz programa specializacije). Program študija nadalje načrtuje, naj naloga obsega štiri osnovne sestavine:

- kratek uvod v strokovno področje, ki ga obravnava;
- dve primerni besedili za prevod v angleščino in slovenščino;
- jezikovno in stilno obravnavo obeh besedil in
- slovarček strokovnih izrazov.

Na podlagi teh programskih izhodišč sem za svojo specialistično nalogo izbrala temo **»Jezikovne značilnosti in strokovno izrazje v mednarodnih pogodbah o višjih oblikah sodelovanja«**. Z obravnavano temo sem želela poseči v del strokovnega jezika poslovnega sveta, saj ima jezik pogodbenih besedil vrsto značilnosti in posebnosti, ki jih strokovni prevajalec tega področja mora poznati, če se hoče kakovostno in ustvarjalno vključiti v mednarodna poslovna razmerja.

Pri tem izhajam iz domneve, da je vloga prevajalca v združenem delu pri oblikovanju in uspešnem izvajanju mednarodnih gospodarskih povezav izredno pomembna, saj je s svojim poznavanjem jezika in kulture posameznega naroda lahko najboljši most pri ustvarjanju poslovnih stikov in pravilnem razumevanju med poslovnimi partnerji z različnih jezikovnih področij. Res pa je, da mora biti prevajalec za tako dejavno vlogo tudi primerno usposobljen. Ker mu šolska

izobrazba praviloma ne daje za tako delo v mednarodnih poslovnih stikih primerno kombiniranih znanj, se mora sam dopolnilno strokovno izobraževati, da nazadnje obvlada:

- svoj materin jezik;
- tuj jezik, iz katerega in v katerega prevaja;
- kulturo in družbeno ter gospodarsko ureditev dežel jezikovnega področja, za katero prevaja;
- osnovna znanja iz stroke, za katero prevaja in
- osnovna znanja iz mednarodnega poslovanja.

V svoji specialistični nalogi sem skušala zbrati nekatera spoznanja iz tega kompleksa strokovne usposobljenosti na ozkem področju in ob konkretnem primeru licenčne pogodbe. V vseh poglavjih naloge — od uvodnih o načelih in pravnih osnovah prenosa tehnologije pa do sklepnih o jezikovnih značilnostih in izrazju — sem se skušala iz različnih izhodišč približati osrednji temi naloge, to je pravilnemu razumevanju in dobremu prevodu pogodbenega besedila. Ob konkretnih primerih osnovnih tipskih besedil (slovenskega in angleškega) sem skušala opozoriti na razlike in posebnosti, ki so po eni strani posledica različnih družbenih in gospodarskih sistemov, po drugi pa različnega načina izražanja in oblikovanja pogodbenega besedila.

V vseh poglavjih sem skušala licenčno pogodbo obravnavati s stališča strokovnega prevajanja (s poudarkom na strokovno izrazje), čeprav sem v nalogi vključila tudi ne-

katere »nejezikovne« teme. Vendar sem zanje prepričana, da jih prevajalec za to področje mora poznati, saj samo prevajanje besedila brez pravega razumevanja vsebine po mojem prepričanju ne more biti dobro in ustvarjalno. Izvirno besedilo moramo prenesti v ciljni jezik z besedjem in načinom izražanja, ki je v njem za določene vrste besedila (npr. za pogodbe) značilno in ustaljeno, pri tem pa moramo ohraniti tudi vsa pravilna vsebinska izhodišča izvirnika. S svojim pristopom k prevodu pogodbenega besedila sem skušala opozoriti na nekatere dileme in probleme s tega področja strokovnega prevajanja in želela spodbuditi k poglobljenemu razmišljanju o vsebinskih in oblikovnih problemih prevajanja. Pri tem sem izhajala delno iz znanstvenih dognanj dosegljive strokovne literature delno pa iz lastnih izkušenj in prevajalske prakse.

Želim si, da bi tudi moja specialistična naloga dosegla svoj namen iz programske usmeritve podiplomskega študija in prispevala svoj delež k slovenski prevajalski praksi. Bila naj bi osnova in spodbuda za izmenjavo strokovnih mnenj in izkušenj med kolegi prevajalci. Zato sem jo odstopila tudi v strokovno knjižnico društva in za naslednje številke Mostov je načrtovana objava nekaterih odlomkov, ki bodo morda zanimali za širši krog prevajalcev.

Ob koncu bi rada še enkrat poudarila, da bom vesela vsakega — zlasti kritičnega odziva kolegov, ki se z obravnavanim področjem tudi sami ukvarjajo, saj sem prepričana, da bomo višjo raven našega strokovnega prevajanja lahko dosegli le s kritično in odkrito izmenjavo mnenj in izkušenj.

Od maja do 11. decembra 1985 so bili v DZTPS sprejeti naslednji novi člani:

Alenka Bogovič
 Damjana Možič
 Štefanija Videršek
 Branko Kopinč
 Ivan Bizjak
 Neva Čeborn
 Henrik Jug

Vesna Schön
 Marjeta Kalin
 Janka Rozman
 Emad Mirah
 Ingeborg Čas
 Suchy Herman
 Čestitamo!

Doris Debenjak

O ZBIRANJU BESEDIŠČA ZA SLOVAR

Če se človek odloči za sestavo slovarja, si mora najprej odgovoriti na vprašanje, kdo in ob kakšnih priložnostih bo slovar uporabljal. Odločiti se mora tudi, na katere tuje slovarje (ali slovenske, če naj bi bil slovar slovensko-tujejezični) se bo oprl, in ugotoviti, ali bo besedišče takega slovarja zadoščalo ali ne.

Ko sem se dokončno odločila za sestavo velikega nemško-slovenskega slovarja, sem menila, da ga bodo ljudje uporabljali bolj pri branju strokovnih besedil, časopisov, poslovnih besedil in morda še najmanj pri prebiranju leposlovja. Ta ugotovitev je zelo pomembna zato, ker se večina sedanjih največjih nemških slovarjev v največji meri opira na leposlovno rabo (naj za zgled navedem vzhodnonemški akademski slovar v 6. knjigah, ki celo navaja imena pisateljev pri citiranih frazah). Že pri sestavljanju malega slovarja za Cankarjevo založbo sem kar najbolj začudeno ugotovila, da se nemški sestavljalci slovarjev takorekoč ne menijo za izrazje, kakršnega srečujemo v »poluradnih« območjih vsakdanjega življenja — v slovarjih ni izrazov za celo vrsto takih pojmov, od obratovalnih stroškov kot dela najemnine prek talnih oznak na cesti do samohranilke. Niti v najnovejšem slovarju Brockhaus-Wahring v 6. knjigah ne najdemo dobavnice (Anlieferungsschein), matematičnega približka ali pa osne obremenitve (Achsenbelastung), nevarnih snovi (Gefahrgut) in celo tako spodbijane besede, kot je Anschallpflicht) predpisana uporaba varnostnega pasu) ne. Ker pa prav take izraze človek v življenju potrebuje — bodisi v poslovnem življenju, bodisi ob prometni nesreči — jih je pač treba izbrskati iz raznih virov, recimo zakonov, predpisov, pogodb itd. Ugotovila sem torej, da bom morala besede dodajati, tu pa se odpira spet novo razpotje. Če človek sam nekaj dodaja, je vedno velika nevarnost, da bo tako

področje ali del področja obdelal bolj natančno kot drugo, pa tudi sam, kot jezikoslovec, težko ugotavlja za toliko različnih področij, kaj je zelo pomembno in kaj ni. Ker bi za razna strokovna področja morali dobiti posebne slovarje — recimo tekstilni, lesarski — se bržkone velik splošen slovar naj ne bi spuščal v prevelike podrobnosti. Posebno še pri nemščini, kjer lahko vsak sam izlušči pomen besede, če najde v slovarju pomene njenih sestavin.

Da bi dobila uravnovešeno besedišče za razne stroke, sem se odločila za izpisovanje iz že objavljenih prevodov, iz velikega splošnega leksikona Cankarjeve založbe in iz področnih leksikonov CZ (matematika, fizika, kemija, geografija, medicina, likovna umetnost, biologija, glasba, družba). Vzporodno sem izpisovala nemški izvirnik in slovenski leksikon, kjer je prevod vedno opravil strokovnjak. Ker bi pri takem zbiranju besedišča izpadli posebni tehniški — recimo strojniški — izrazi, sem po isti metodi obdelala še obe knjigi priročnika Kako deluje in Tehnično enciklopedijo, ki je izšla pri Cankarjevi založbi. Seveda je bilo treba izpisati tudi metalurški večjezični slovar, slovar pravnih terminov, šahovski slovarček in še marsikaj, kar mi je bilo dosegljivega. S takim delom sem želela dobiti izpiske gesel in njihovih strokovnih prevodov v obsegu, ki morda ustreza srednji izobrazbi in torej zajema neko splošno znanje s področja različnih, predvsem temeljnih strok.

Človek pri takem delu ugotovi, da imamo pravzaprav ogromno dela že opravljenega, da je na vseh mogočih koncih, delno tudi v raznih vestnikih (recimo v elektrotehniškem) zbranega zelo veliko gradiva, ki bi ga bilo treba samo primerno slovarsko obdelati — izpisati, urediti, preveriti s kakim velikim tujim slovarjem — in že bi imeli vsaj v kartotečni škatli kar zajeten in koristen

slovar. In s tem sem prišla do pravega namena tega kratkega zapiska.

Prepričana sem, da ima veliko članov že nabranega veliko podobnega gradiva — bodisi po predalih, bodisi morda bolj ali manj samo v glavi. Vsekakor pa bi s pravo me-

todo lahko marsikdo kaj hitro sestavil kak slovar ali glosar, če ne za drugo, pa za kako ozko, strokovno področje. Tudi v spodbujanju takega dela ali v organiziranju take skupine, ki bi delala za slovarje, vidim namen našega društva.

NEKAJ SLOVARSKIH VPRAŠANJ

V pripravi je nov slovensko-francoski slovar, ki ga sestavljata že nekaj let dva naša člana, Viktor Jesenik in Narcis Dembskij, po naročilu Državne založbe Slovenije. Rokopis bo gotov do konca tega leta.

Od nastanka prvega slovensko-francoskega slovarja in edinega doslej, ki ga je sestavil dr. Janko Kotnik, je minilo več kot 60 let. Že ta doba zgovorno priča o potrebi po novem slovarju, če le nekoliko pomislimo na splošni razvoj v kulturi, tehniki in znanosti v vsem tem času. Omenjeni slovar je bil resda še štirikrat ponatisnjen, toda vse, kar je bilo dodanega v teh ponatisih, ni prineslo neke pomembnejše razširitve njegovega obsega.

Prihodnji drugi slovensko-francoski slovar bo po načrtih približno dvakrat ali trikrat obsežnejši od prvega. Nedvomno bi lahko bil še večji, če bi okoliščine to le dovoljevale. Zavedati se moramo, da smo v naši dosedanji »zgodovini« učenja in uporabe tujih jezikov vedno dajali velikansko prednost samo enemu tujemu jeziku pred vsemi drugimi (kar pa nas kot celoto prej omejuje kot ne, kajti s tem se, žal, nekako zavezuemo samo eni kulturi).

Ker je pri nas zanimanje za francoščino po vojni močno upadlo (nič bolje ni bilo z drugimi jeziki), je zaradi gospodarskih razlogov razumljivo, da omenjeni slovar ne bo mogel biti tako velik, kakor bi si ga kdo sicer upravičeno želel.

Ne glede na omenjeni zunanji vpliv bodo tako imenovana »notranja« merila karseda upoštevana, vendar z nekim premikom v

primerjavi z dosedanjim slovarjem. Naša sestavljalca, oba prevajalca po svoji temeljni poklicni usmeritvi, sta na podlagi izkušenj iz vsakdanjega dela namenoma delno zamenjala »literarni« vidik in v svojem slovarju bolj poudarjata »praktično« uporabnost. Vsakdanje življenje danes potrebuje, da ne rečem naravnost zahteva, veliko več tehniško-poljudne znanstvene-kulturno-politične terminologije kakor nekoč. Svoje zahtevajo



Narcis Dembskij, eden od soustanoviteljev DZTPS

tudi gospodarski stiki s tujino. Niso vsi in povsod pripravljeni za naše blago sprejeti dokumentacijo samo zgolj v angleščini — kakor menimo mi, češ, da bi bilo za vse bolj »smotno« ...

Pomemben je torej zbor besed, poleg tega pa sestavljalca namenjata precej pozornosti že tako imenovani frazeologiji, da bi slovar ne bil prazen okostnjak brez mesa. Sinonime (nekje jih je celo 27) razvrščata po po-

mebnosti glede na pomenske odtenke posamičnega gesla. Skratka, nujno je veliko tehtanja in odločanja ali za sprejetje ali za opustitev neke besede, pomenske zveze ipd. Seveda brez pomoči tujih virov ne gre, ker človek nima vsega v glavi, vendar brez dolgoletnih jezikoslovnih izkušenj tudi ti pomagajo dosti. Kdor je poizkusil, prav dobro ve, da preprosto »prelivanje« slovenskega gradiva ni mogoče.

NA KAJ VSE MORAMO PAZITI PRI PREVAJANJU STROKOVNIH BESEDIL

Leta 1977 je gradbeniška revija World Construction objavila članek, ki z resničnimi zgledi prikazuje, **kako tvegano delo je prevajanje strokovnih besedil**. Oglejmo si iz tega članka devet izbranih zgledov, ki so seveda vsi s področja gradbeništva.

1. Ameriško podjetje, ki je gradilo cesto v Saudski Arabiji, je postavilo več cestnih znakov, da bi preusmerilo promet. Eden od znakov naj bi bil OMEJITEV HITROSTI 35 km, arabski prevajalec pa je napisal NAJMANJŠA HITROST 35 km. Že prvo noč so se zaleteli trije avtomobili, pri tem je bilo pet ljudi poškodovanih in eden mrtev.

2. Nemški izvajalec je dal ob graditvi šole v Teheranu prevesti svoje priročnike v jezik farsī. Prevod je imel veliko napak.

Ena je povzročila usodno nezgodo: napačni prevod besede **levo**, ki je bila prevedena kot **desno**. Delavec je upošteval navodila, nato pa ga je živega pokopal beton, ki se je usul nanj iz mešalnika, ker se ni mogel pravočasno umakniti.

3. Nemško podjetje je sklenilo pogodbo za zgraditev rafinerije. Za prevajanje gradbene dokumentacije je zaposlilo več dvojezičnih inženirjev, ki so prevajanje opravili v treh mesecih. Stroški so bili približno pol milijona mark. Ko je podjetje načrte in popise — ne da bi prevod preverilo — razdelilo med ljudi na gradbišču, je nastala zmeda. Opisi na posameznih načrtih niso ustrezali

drug drugemu, cevi so bile netočno opisane in napačno oštevilčene. Izvajalec je dva meseca poskušal vendarle uporabiti prevedeno gradivo, nato se je odločil za novi prevod. Delo je izročil krajevni prevajalski agenciji. Po šestih mesecih je prejel prevod in bil prepričan, da je v redu. V resnici pa prevajalska agencija ni imela nič srečnejše roke kot osebje nemškega podjetja. Prevajalci, ki jih je najela prevajalska agencija, so v velikih zadregah tipali, kakšen bi bil pomen večjega dela strokovnih izrazov, ter ustvarili popolnoma nerazumljiv prevod. Potem je nemško podjetje sklenilo opustiti prevajanje gradiva in je z dodatnimi stroški zaposlilo dvojezično osebje. Nazadnje pa so Nemci posel celo izgubili.

4. Pred nekaj leti je neko jugoslovansko podjetje gradilo cementarno v Egiptu. Ko je cementarno predalo naročniku, mu je izročilo tudi prevod priročnika z navodili za uporabo. Tam bi moralo biti določeno, da je treba dnevno porabo materiala postopoma povečevati vsak dan za 100 ton, dokler ne bo dosegla 10.000 ton na dan. Prevajalec je izpustil ta pogoj in je namesto tega napisal »dnevna poraba naj bo 10.000 ton«. Ko so delavci ravnali po teh navodilih, so preobremenili napravo — pokvarila se je in bila neuporabna že prvi dan.

5. Brazilsko podjetje je prevzelo graditev bolnišnice v Saudski Arabiji. Brazilci so ho-

teli nekaj prihraniti in so dali dokumentacijo prevesti v Libanonu. Prevesti bi bilo treba najprej iz portugalsčine v francoščino, nato pa iz francoščine v arabščino. Libanonci pa so, da bi si prihranili stroške, dali besedilo prevesti neposredno iz portugalsčine v arabščino. Mnogi od prevajalcev, ki so trdili, da tekoče obvladajo portugalsčino, so besedilo razumeli čisto napačno. Niso obvladali odtenkov v portugalsčini in so uporabljali zastarele slovarje. Ko so Brazilci ponosno izročili prevod, so v odgovor prejeli pismo, v katerem so jih prosili, naj odstopijo od posla in o zadevi enostavno molčijo. Tako so izgubili naročilo v vrednosti 35 milijonov dolarjev, obenem pa se onemogočili na obetavnem tržišču.

6. Neko evropsko podjetje je dalo ponudbo za zgraditev hotela v Kuvaitu. V Švici je dalo prevesti ponudbo iz francoščine v arabščino. Ko je prevajalec pretvarjal švicarske franke v kuvajtske dinarje, je po pomoti uporabil tečaj za francoske franke in poleg tega ni navedel niti tečaja niti datuma pretvorbe. Kuvaitčani so ugotovili, da je ponudba najbolj ugodna in najcenejša. Seveda je potem moralo evropsko podjetje umakniti ponudbo, pri tem pa je izgubilo polog.

7. Britansko letalsko podjetje je Turčiji prodalo sistem za kontrolo letalskega prometa. Navodila za vzdrževanje je dalo prevesti v turščino kar turškim študentom v Londonu. Ti pa, žal, niso popolnoma razumeli angleškega gradiva ter so mnoge izraze in stavke, ki jih niso razumeli, enostavno izpustili. Gradivo je bilo tako slabo, da ga turški tehniki niso mogli uporabiti. Britance so obvestili, da bodo besedilo prevedli v Turčiji. Položaj se je s tem še poslabšal: navodila zdaj niso bila prevod, temveč nova stvaritev na podlagi angleškega besedila. Britansko podjetje je v sodnem procesu izgubilo milijone funtov in je nazadnje moralo poslati svoje ljudi, da so Turke neposredno naučili, kako naj uporabljajo opremo. Začetek projekta so zamudili za tri leta.

8. Grška univerza je nameravala zgraditi športni objekt. Univerza iz Rio de Janeira ji je priporočila nemškega izvajalca, ki je bil presrečen in obenem zelo ponosen na priporočilo. Žal v pogodbeni ceni ni načrtoval stroškov prevajanja, misleč, da bodo besedilo načrtov lahko prevedli grški študentje v Nemčiji. Izkazalo se je, da ti niso zmožni prevesti besedilo v grščino, ker preslabo obvladajo nemški jezik. Nemci so zato dali gradivo v prevod nekemu grškemu podjetju v Atenah, ki pa je storilo natanko isto kot prej nemško podjetje: za prevajanje je najelo študente, ki so se pravkar vrnili iz Nemčije. Ti niso prej še nikoli prevajali in so v takem delu videli le dodaten zaslužek. Po končanem delu je nekaj profesorjev lektorialno material. Rezultat je bil mnogo boljši kot v Nemčiji, vendar še vedno ne na zahtevani ravni. Grška univerza se je tedaj naveličala čakati na začetek del, razveljavila je pogodbo, graditev športnega objekta pa naročila nekemu grškemu podjetju.

9. Neki konzorcij je dobil v gradnjo vojaške radarske in telekomunikacijske postaje v Venezueli. Del projekta je bilo tudi prevajanje vsega učnega gradiva v španščino. Prevajanje so prepustili nekaj španskim profesorjem v New Yorku. Ti so imeli dve pomanjkljivosti: prvič, niso razumeli tehničnih vidikov projekta, ker niso bili niti inženirji niti stavbeniki, in drugič, njihova španščina je bila preveč klasična. Tako so izdelali skrajno nenaravno besedilo. Ameriška prevajalska agencija, ki so ji naročili pregled in popravljanje besedila, je naročniku razložila, da bi bilo cenejše in hitrejše, če bi vse skupaj popolnoma na novo prevedli, namesto da bi izboljševali nepopravljivo besedilo. Naročnik se je strinjal, agencija je besedilo ponovno prevedla in Venezuelci so kljub začetni zamudi lahko pravočasno dokončali projekt.

* * *

Primeri govorijo sami zase — zlasti tistim, ki se bomo prepoznali v njih.

Pripravil

Tomaž Longyka

Anton Omerza

REKLAMACIJA NA KAKOVOST PREVODOV

V zadnjem času prihaja do pogostih reklamacij naročnikov prevodov. Večinoma so to reklamacije na kakovost prevodov, le redko se pritožujejo nad zamudami pri predaji prevodov.

Skušajmo torej opredeliti vlogo prevajalca in vlogo društva pri reklamacijah za kakovost prevoda. Pri tem moramo ločiti obe vlogi; prvič takrat, ko prevajalec sam dobi naročilo za prevod in preko društvene pisarne samo sprovede postopek plačila, ter drugič, ko društvo naročilo dobi, izbere prevajalca, ki potem preda prevod in sprovede postopek plačila preko društvene pisarne.

Predpostavljamo, da se prevajalec drži priporočenih prevajalskih tarif. Če je svoj prevajalski avtorski honorar zaračunal po veljavnem ceniku storitev društva, potem se mora zavedati, **da je v tem honorarju (oziroma v tarifni postavki) vsebovano plačilo za brezhiben tekst; terminološko, slovnično in z minimalnimi čitljivimi popravki. Torej v nobenem primeru ne pride v poštev dodatno fakturiranje lektoriranja. Lektoriranje, tako terminološko, kot slovnično, je že vključeno v osnovno tarifno postavko za prevajanje.** Primer reklamacije za kakovost prevoda, če si je prevajalec sam priskrbel naročilo za prevod:

- prevajalec dobi naročilo za prevod, ga odda in sprovede plačilo preko društvene pisarne ter pri izračunu honorarja upošteva cenik društva;
- s tem so nastale naslednje obveznosti:
- prevajalec se je obvezal, da je njegov prevod kakovosten ter ga je tudi kot takega zaračunal;
- društvo se je do prevajalca zavezalo, da mu bo nakazalo avtorski honorar;
- torej je prevajalec odgovoren za kakovost prevoda, društvo pa za kakovost

obračunsko-računovodskega servisa, ki ga nudi prevajalcu;

- naročnik reklamira kakovost prevoda in zahteva nov prevod;
- zgodi se lahko naslednje:
- društvo osnuje strokovno komisijo, ki pregleda sporni prevod in:

1. ugotovi, da je prevod kakovosten, le manjša lektura je bila potrebna ter tak prevod pošlje naročniku (recimo, da je naročnik s tem zadovoljen)

- naročnik plača honorar za prevod, le-ta pa se razdeli na delež prevajalcu in delež lektorju reklamiranega prevoda

2. ugotovi, da je prevod neprimeren in ga da v prevod drugemu prevajalcu ter o tem obvesti prvega prevajalca in naročnika (recimo, da je naročnik zadovoljen s tem ponovnim prevodom)

- naročnik plača honorar za en sam prevod, od katerega pa po logiki stvari prvemu prevajalcu ne pripada ničesar, pač pa gre ves honorar drugemu prevajalcu za njegov kakovosten prevod, ki je zadovoljil naročnika;
- torej v takšnih primerih nastopa društvo tudi kot posredovalni organ med naročnikom in njegovimi člani ter organizira strokovni pregled spornega prevoda, lektoriranje ali ponovno prevajanje. Odgovornost za kakovost prevoda pa ostaja izključno na prevajalcu, s tem tudi rizik neplačila za neprimeren prevod.

Primer reklamacije za kakovost prevoda, če društvo dobi naročilo za prevod in izbere prevajalca;

za razliko od prejšnjega primera nastopijo naslednje spremembe:

- društvo postane odgovorno za izbor prevajalca, torej delno soodgovorno za kakovost prevoda; s tem v zvezi se postavlja vprašanje, kako naj za takšne prevode društvo zasigura kakovost prevodov. Lahko od prevajalcev zahteva da dajo prevod lektorirati, lahko zahteva kopijo prevoda. Obstaja tudi način, kako se izogniti slabim prevodom; društvo lahko vestno beleži pripombe in reklamacije na račun prevodov in takšne prevajalce enostavno postavi na črno listo ter jim ne posreduje naročil za prevode;
- pri reklamaciji za kakovost prevoda, ki ga je prevajalcu posredovalo društvo, je še vedno za kakovost prevoda odgovoren prevajalec, s tem, da se mu društvo v tej odgovornosti samo pridruži, namreč v tem, da odgovarja za izbor prevajalca. Torej iz naslova te odgovornosti za izbor prevajalca ima društvo pravico, da izbranemu prevajalcu naloži pogoje, pod katerimi naj odda prevod (lektoriranje, oddaja prevoda v društvo in podobno).

Zmotno je mnenje, ki ga je včasih slišati, da društvo odgovarja za kakovost prevodov, ki jih posreduje svojim prevajalcem. Vsakdo odgovarja za tisti del, katerega je prevzel. Društvo vedno prevzame nase izvedbo postopka plačila, in za to izvedbo tudi odgovarja. Prevajalec vedno prevzame nase prevajanje ter odgovarja za kakovost prevajanja, lektor prevzame nase lektoriranje in prevzame odgovornost za kakovost lektoriranja. Kadar društvo izbere prevajalca, takrat nosi odgovornost za izbor tega prevajalca.

Prav tako, kot prevajalec zahteva od naročnika brezhiben izvirnik in pomoč pri terminologiji (da zavaruje oziroma omogoči kakovost svojega dela), prav tako lahko društvo od prevajalca, ki mu je posredovalo prevod zahteva dokazila za kakovost prevoda (obvezno lektoriranje, tekst prevoda in podobno).

Upam, da sem s tem razmišljanjem dregnil v občutljivo točko, ki se vsaj potencialno tiče nas vseh. Umestno bi bilo slišati tudi drugačno mnenje z drugačnimi argumenti.

O Društvu simultanih in konsektivnih tolmačev Slovenije

Naše Društvo že dalj časa sodeluje z Društvom simultanih in konsektivnih tolmačev Slovenije. Sedež obeh društev je v istih prostorih, en član upravnega odbora DZTPS je iz njihovega društva, dosti pa je tudi takšnih prevajalcev, ki so člani obeh društev.

Za začetek vas želimo seznaniti s pogoji za vstop v društvo simultanih in konsektivnih tolmačev Slovenije, za prihodnjič pa upamo, da nam bo kak njihov član napisal kaj več o delu društva.

Pogoji za vstop v društvo so:

- visokošolska izobrazba;
- aktivno znanje dveh tujih jezikov, zadostuje pa tolmačenje v en tuj jezik (izjema so deficitarni jeziki, ko izjemoma zadostuje aktivno znanje enega tujega jezika);
- preizkus znanja iz konsektivnega oziroma simultanega tolmačenja, ki ga enkrat na leto pripravi za vse prijavljene kandidate Društvo simultanih in konsektivnih tolmačev Slovenije na podlagi poslanih prošenj;
- diplomiranim konferenčnim tolmačem ni treba opravljati preizkusa znanja.

Po podatkih iz septembra 1985 ima društvo 45 članov.

Hojka Kraigher

O SLOVENSKI GOZDARSKI TERMINOLOGIJI

Izvleček

Avtor prikaže razvoj slovenske gozdarske terminologije od prvih objav gozdarskih člankov v slovenščini do izdaje prvega slovenskega gozdarskega slovarja, poleg tega pa še načela dela pri pripravi na novi gozdarski slovar. Delo temelji na obširni kartoteki ter bodočem rednem sistematičnem zasnovanem delu z njo, ki bo po načrtih imela za podlago uporabo računalnika.

1. Uvod

Pravilna raba strokovnih izrazov je nujna za razumevanje, shranjevanje in pretok informacij v stroki in med strokami. Razvoj na vseh področjih človeške dejavnosti spremlja razvoj novih pojmov, novih terminov in njihovih pomenov. Nauk o strokovnem izrazju, terminologijo, razlagajo (Felber, 1984) kot: 1. interdisciplinarno znanost, ki se ukvarja s strokovnimi pojmi in njihovo predstavitvijo, 2. zbirko terminov ki sestavljajo sistem terminov s posameznega področja, 3. publikacijo, v kateri je sistem pojmov s posameznega področja predstavljen s termini.

Terminološko delo poteka po temle zaporedju (isti): 1. zbiranje in zapis terminov s posameznega področja (uporaba žive govornice, izpisovanje iz strokovnih in znanstvenih publikacij, standardov, učbenikov, skript, tujih slovarjev...), 2. iskanje in enotenje sistema pojmov za posamezno področje, 3. iskanje in standardizacija pomena za posamezne termine ali posameznega termina za posamezen pojem, 4. opisovanje pojmov z razlagami ali standardizacija definicij, 5. zapisovanje terminografskih podatkov (terminov, definicij, razlag, konteksta, posameznih zvez, sinonimov, prevodov) in pridruženih podatkov (virov, posebnih podatkov, načina zapisovanja), 6. pri večjezični terminologiji tudi primerjava pojmovanja v različnih jezikih, odstopanja natančnosti prevoda in iskanje enakovrednih terminov.

Rezultat terminološkega dela so razlagani in prevajalni slovarji ter vmesni stopnji pri delu: glosar in področna nomenklatura. Prevajalni slovarji vsebujejo izraze posamezne stroke ter ustrezne prevode v raznih jezikih. V enojezičnih razlagalnih slovarjih pa je vsak izraz kratko, jasno in natančno razložen. V okviru rezultatov terminološkega dela uvrščajo tudi dokumentacijske tezavre, abecedne spiske deskriptorjev brez razlag, ki nastajajo v INDOK službah in so vir informacij o objavah na posameznem področju znanosti.

V vsakdanjem jeziku predpisuje pomen besed raba jezika. Osnovni namen terminološkega dela pa je težnja k standardizaciji terminov. Pojme in sisteme pojmov skušajo terminologi poenotiti tako, da definirajo pojme, zmanjšujejo homonimijo, skušajo odpraviti sinonimijo ter po potrebi tvorijo nove termine, po možnosti po pravilih slovnice in besedotvorja, ki je v rabi v literarnem jeziku, odločujoče pa so pri tem potrebe stroke.

2. Razvoj gozdarske terminološke dejavnosti

Razmišljanja o pravilni rabi gozdarskih izrazov povezujejo zgodovinarji (Sevnik, 1971) s prvimi objavami gozdarskih člankov. Na ozemlju Slovenije so začeli delovati prvi šolani gozdarji v začetku 19. stol., ko so v Mariabrunnu ustanovili višje javno gozdarsko učilišče. Med temi zasledimo tudi pisca prvega gozdarskega članka v slovenščini:

leta 1821 je Ivan Cerar (1789—1849) sestavil obširen spis o nujnosti pogozdovanja Krasa: »Od potrebe zarezje drevja v premskem kotoru postojnske kresije«. Leta 1824 pa je slovničar Franc Metelko poslovenil gozdni red iz leta 1771 in s tem ustvaril podlago za slovensko gozdarsko terminologijo. V prevodu je uvedel, na primer, poklicne nazive veliki gojzdnik, podložni gojzdnik, gojzdnar ali borštinar, logar, gojzdní hlapec.

V naslednjih desetletjih so izhajali strokovni gozdarski članki in slovenščini predvsem v Kmetijskih in rokodelskih novicah oz. Novicah kmetijskih, rokodelskih in narodnih reči ter v Naznanilih kmetijske družbe na Kranjskem (Šivic, 1959). Prvo slovensko strokovno publikacijo je izdal deželni odbor kranjski v Ljubljani leta 1869 — Mavricij Scheyer: »Navod, kako naj ravnajo posamezni kmetje in cele soseske s gozdom« (nemško spisano besedilo je poslovenil Ivan Tomšič, Šivic, 1960). V tem času so pri kranjski kmetijski družbi ustanovili gozdarski odsek, na Snežniku pa je začela delovati leta 1869 prva dveletna slovenska gozdarska šola (delovala do leta 1875). Kasneje so gozdarstvo poučevali na vseh nižjih in srednjih kmetijskih šolah, visoko izobrazbo pa je bilo mogoče pridobiti na avstrijskih, čeških in ogrskih gozdarskih akademijah (Adamič, 1983). Konec 19. in v začetku 20. stol. so slovenski avtorji objavljali predvsem v Kmetovalcu, kjer je gozdarski del urejal A. Guzelj.

Na Hrvaškem so bili učitelji v prvih gozdarskih šolah hkrati tudi tajniki gozdarskih združenj in uredniki strokovnih glasil. Ti so že od leta 1870 pisali, da pogrešajo ustaljeno enotno gozdarsko terminologijo. Zato ni čudno, da so se tedaj posamezniki začeli ukvarjati z zbiranjem gozdarskega strokovnega izrazja. V. Rački je gradivo, zbrano v 12 letih, objavil leta 1884 v Šumarskem listu, glasilu hrvaškega gozdarskega društva. Gradivo je zanimivo tudi za slovenske gozdarje, saj je Rački posamezne hrvaške izraze opremil s prevodi v slovenščino in druge slovanske jezike. Zadnji urednik pred pr-

vo svetovno vojno, A. Ugrenović, je leta 1912 objavil v Šumarskem listu kot prilogo gradivo, ki ga je zbral v 36 letnikih lista in izopolnil z gradivom Srbskega gozdarskega društva (Ugrenović, 1922).

Prizadevanja gozdarskih društev na ozemlju Jugoslavije in lastne objave so v tem času spodbudile k delu v terminologiji tudi enega najvidnejših slovenskih gozdarjev na tem področju, A. Šivica.

Po prvi svetovni vojni so ob ustanovitvi Jugoslovenskega gozdarskega društva v Zagrebu zasnovali tudi odsek za enotno gozdarsko terminologijo pod vodstvom A. Ugrenovića. Načrtovali so obširno akcijo za zbiranje gradiva med ljudmi, kar naj bi dopolnili z izpisovanjem iz literature in po potrebi z neologizmi. Gradivo bi potem v odseku pregledali, prečistili in začeli utrjevati pravilno rabo. V navodilih za zbiranje gradiva je Ugrenović svetoval zapisovanje gesel v zvezah, s sinonimi, razlagami in opisi ali skicami, dodali naj bi jim tudi slovnično obliko, naglas, vir — lokacijo, kjer se izraz uporablja, ter zbiralca. Že tedaj pa so se srečali z znano težavo, z nedejavnostjo sodelavcev, zato delo ni steklo. V naslednjih letih so se pokazali tudi različki med jezikom Srbov in Hrvatov, ki so onemogočile enotno srbohrvatsko terminologijo v gozdarstvu. V Šumarskem listu pa so v dvajsetih letih izhajali tudi članki slovenskih avtorjev v slovenščini.

Leta 1931 so ustanovili v Mariboru gozdarsko šolo in pokazala se je nujnost strokovnega gozdarskega glasila v slovenščini, hkrati pa slovenskega strokovnega gozdarskega izrazja. Zato ne preseneča, da je urednik S. Sotošek že od prve številke Gozdarskega vestnika, ki je začel izhajati leta 1938, objavil Gradivo za slovenski gozdarski slovar.

Že v prvem letniku glasila so objavili čez 250 izrazov s sinonimi, področjem, kjer se je izraz uporabljal, kratico zbiralca ter večinoma zelo obširno razlago, tako da je gradivo deloma zapolnjevalo vrzeli ob pomanjkanju slovenskih gozdarskih učbenikov.

Gradivo je, s premorom med vojno, izhajalo do leta 1947.

Takoj po ustanovitvi je v Gozdarskem inštitutu leta 1948 začela delovati terminološka komisija. Ta je leta 1951 prevzela od A. Šivica približno 9000 izvodov iz gozdarstva (4000) in lesarstva ter jih izpopolnila z gradivom, objavljenim v Gozdarskem vestniku (Brinar, 1970). Naloga komisije je bila pregledati že zbrano gradivo, ga dopolniti, z razlagami in zbirati novo gradivo. Komisija je delovala v dveh sekcijah: gozdarsko je vodil J. Miklavžič, lesarsko pa L. Žumer (Robič, 1972). Lesarska sekcija je svoje gradivo objavila pod naslovom Gozdarsko-lesna terminologija v reviji Les v letih 1956 do 1957. Delo komisije je financirala Uprava za gozdarstvo LRS v okviru posebne pogodbe. Gradivo je obsegalo okoli 1700 gesel brez razlag, bralci pa naj bi odločali o njegovi pravilnosti in o manjkajočem gradivu.

Gozdarska sekcija je svoje gradivo objavila kot Gradivo za strokovni slovar v Gozdarskem vestniku v letih 1960—1962. Vsebovalo je okrog 5000 izrazov s kratkimi razlagami. V razpravi o gradivu se je pokazala vrsta pomanjkljivosti (Brinar, 1963). Leta 1964 je Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije (ZIT GLI) imenovala posebno komisijo za sestavo slovarja, ki se je ponovno razdelila v gozdarsko in lesarsko sekcijo (Robič, 1972). Lesarska sekcija, ki jo je znova vodil L. Žumer, je v reviji Les objavila leta 1969 Strokovni slovar industrije ivernih plošč. Gozdarska sekcija pod vodstvom M. Brinarja pa je leta 1970 izdala Gozdarski slovar. V njem je zbrano in razloženo bogato gradivo, ki ga je objavljala Gozdarski vestnik ter gozdarski del Šivičevega gradiva, dopolnjeno z izrazi iz nekaterih strokovnih in znanstvenih del IGLG.

V naslednjih letih se je pokazalo, da je v Brinarjevem Gozdarskem slovarju premalo gesel s področja izkoriščanja in gozdnih prometnic, kar je izpopolnil urednik Z. Turk z ureditvijo slovarja Slovar s področja gozdnih proizvodov in gozdnih komunikacij leta 1981. V tem slovarju so gesla prevedena v

več jezikov, nimajo pa razlag, razen nekaj terminov iz transporta lesa. Medtem je od leta 1962 do leta 1980 že dvakrat izšel Splošni tehniški slovar, pri katerem je sodeloval L. Žumer, od leta 1979 pa M. Kmecl. Pri pripravi Slovarja slovenskega knjižnega jezika so zastopali gozdarstvo M. Brinar, lesarstvo pa L. Žumer in J. Humar.

3. Sedanje stanje v sloveski gozdarski terminologiji

Z razvojem stroke se je razvijalo tudi strokovno izrazje, zato je ZIT GLIS leta 1983 imenovala novo terminološko komisijo, ki naj bi v nekaj letih pripravila nov gozdarski slovar.

Strokovni slovar naj bi opozarjal na to, kaj se uporablja v stroki, v kakšnem pomenu in v kakšnih okoliščinah. Pri tem se sestavljenci slovarja nujno srečajo z dilemo — pripraviti terminološki slovar, npr. gozdarski terminološki slovar, ali gozdarski slovar, ki zajema obširnejše besedišče in upošteva več pomenov besed. Problem pri terminologiji mladih interdisciplinarnih strok je tudi naslanjanje na izrazje fundamentalnih in stičnih področij ali strok.

Gozdarstvo sloni na spoznanjih bioloških, tehniških, ekonomskih in drugih znanosti. Zaradi svojega osnovnega načela, načela trajnosti in dolgoročnega načina mišljenja, ki izhaja iz dolge življenjske dobe drevesnih vrst in gozda, zahteva pa ga ohranjanje dinamičnega ravnovesja v naravi, se je predvsem v zadnjih letih začelo gozdarstvo uveljavljati na vrsti prej obmejnih področij, zlasti v prostorskem planiranju. Le-to nujno povezuje naravne možnosti, načela in zahteve trajnosti v naravnem in gospodarskem pogledu in v odvisnosti od tehnologije. Tako prevzema gozdarstvo tudi izraze, ki bi sicer sodili še v vrsto drugih strokovnih slovarjev, in izraze, ki na bi jih vsakdo poznal iz splošne izobrazbe.

Ob snovanju nove izdaje slovarja se je pojavila potreba po oblikovanju zbirke izrazov, ki so kakorkoli povezani z gozdarstvom. V

kartoteki je zbrano vse dosedaj objavljeno slovarsko gradivo, ki se nenehno dopolnjuje s prispevki strokovnjakov za posamezna področja, z izpisovanjem iz strokovne in znanstvene literature, učbenikov, skript in drugih publikacij z gozdarsko tematiko, ki so izšle po letu 1970 (literatura do tega leta je predvidoma zajeta že v Gozdarskem slovarju M. Brinarja). Tako zasnovana kartoteka ima naravo študijskega gradiva, ki se nenehno dopolnjuje in posodablja. Kartoteka je trajnega pomena za gozdarstvo, iz nje bo vselej mogoče izdelovati razne področne slovarje in nove izdaje gozdarskega slovarja ter je tudi osnova za večjezične slovarje. V kartoteki so zajeti tudi vsi narečni, žargonski in nepravilni izrazi, zbrani v izpisih ali na terenu.

Pri sestavljanju prve nove izdaje gozdarskega slovarja namerava jezikoslovna skupina upoštevati vse pozitivne značilnosti Gozdarskega slovarja iz leta 1970, npr. navajanje slovničnih karakteristik, naglas, primerno zgoščenost razlag. Pri izboru izrazja se namerava ravnati po priporočilih F. Novaka (1971) v oceni Gozdarskega slovarja: v strokovni slovar naj bi sprejeli izraze, ki imajo v gozdarstvu poseben pomen in izraze, ki so v gozdarstvu pomembni (npr. zemljiška odveza, katere posledica je velika razdrobljenost zasebne gozdne posesti). Razmerje med ožje gozdarskimi izrazi in izrazi iz obrobnih ter **fundamentalnih** področij za gozdarstvo bomo poskušali določiti z deleži, ki bodo odvisni od načrtane **strategije stroke** v prihodnjih desetletjih (odvisno od časa **naslednje** izdaje slovarja).

Že od prvih objav Gradiva za slovenski gozdarski slovar so se gozdarji ukvarjali z vplivi nemške literature na naše strokovno izrazje. Posledica neposrednega prevoda iz nemščine so, na primer visoki, srednji, nizki gozd, visokodebelno in nizkodebelno drevo, razna poimenovanja za stroje itd. Take primere bomo v novem slovarju skušali rešiti z ovrednotenjem sinonimov zanje, npr. zvezi visokodebelno drevo bomo nadredili zvezo dolgodebelno drevo. Poimenovanja za

stroje so ob uvajanju nove tehnologije pogosto uvajali nesistematično. V takih primerih bi bilo usmerjanje uporabnikov k primernejšim izrazom bolj zapleteno, saj bi bilo potrebno ob sodelovanju vodilnih strokovnjakov in operative uvesti docela novo, sistematično zasnovano poimenovanje, ki bi se morebiti lahko uveljavilo z dosledno uporabo šele po nekaj rodovih.

Strokovni slovarji naj bi utrjevali rabo sprejetih izrazov, zato prevelika sinonimika moti. Sinonimi, ki se uporabljajo, pa naj bi bili ovrednoteni. Narečnim, žargonskim in zastarelim izrazom naj bi se novi slovar izogibal; če zanje ne bi bilo primernega nadomestila, pa bi jih morali ovrednotiti s kvalifikatorjem (nar., pog., žarg. ...).

V gozdarstvu se srečujemo tudi z različnimi boleznimi in škodljivci gozdnega drevja, ki nimajo slovenskega imena. V tem primeru bi morali strokovnjaki za ta področja sklicati posebno komisijo za njihovo slovensko poimenovanje, saj bodo latinska ali slovenščini prilagojena latinska imena uvrščena v slovar le izjemoma.

Gesla bodo v novem slovarju zmeraj razložena, ne definirana (torej manj odvisna od vloge posameznega pojma v sistemu pojmov). Razlage naj bi bile vselej zgoščene in jasne, v obsegu, kot je nakazan v Gozdarskem slovarju iz leta 1970. Nanašale se bodo na najbolj značilno funkcijo, obliko, lastnost predmeta ali pojma, ki ta pojem razločuje od drugih. Rastlinske in živalske vrste bodo okvirno uvrščene v sistem, pri tem pa bo višji taksonomski enoti, če ima v slovenščini enako ime, sledila nižja taksonomska enota. Sledile bodo morebitne druge razlage za geslo, zveze z razlagami in ilustrativno gradivo. Vsi v razlagi uporabljeni termini bodo uvrščeni v slovar kot gesla in bodo razloženi.

4. Sklep

Razvoj stroke spremlja razvoj pojmov, ki morajo ustrezati obstoječemu sistemu in se morajo razvijati po določenih načelih in

sistemu. Odgovornost do stroke in odgovornost jezika spodbujata strokovnjake in jezikoslovce k skupnemu delu in prizadevanju za pravilen strokovni jezik. Pri delu se srečujejo z nemalo težav — od nepravilnih in nesistematično sprejetih tujih ali domačih izrazov do tega, da se strokovnjaki ne zanimajo za svoj občevelni jezik.

Iskanje in tvorba izrazov ter natančno definiranje pojmov sta hkrati znanstveno in terminološko delo, zasnovano nujno dinamično in sistematsko. Široko zasnovano kartoteko bo treba stalno in sistematično vzdrževati, pregledovati, dopolnjevati in uporabljati. Tako delo, predvsem pa uporabo, si je danes moči zamisliti le z uporabo računalnika in računalniško zasnovane banke terminov.

Z računalnikom bi si že takoj po vnosu obstoječe kartoteke olajšali delo pri urejanju gesel, preverjanju in popravljanju razlag ter pri zbiranju prispevkov za kartoteko. Z računalnikom bi bili možni sproti izpisi, ki bi jih strokovnjaki, operativci in drugi uporabniki lahko sproti dopolnjevali ter zanje predlagali razlage. Strokovni slovar bi bil le tako stalno pripravljen na novo izdajo, in sicer kot plod rednega, ne kampanjskega dela.

Terminološko delo in strokovno izrazje je med strokami precej neusklajeno (Sklepi 4. STB, Ljubljana, 1985). Pri uporabi računalnika bi se bilo zato primerno dogovoriti za enoten način dela, torej za enotno obliko terminološke kartice, kompatibilno strojno in programsko opremo. Z zares strokovnim na-

činom dela in posameznih strokah in s povezovanjem s terminološko banko podatkov v Sloveniji, Jugoslaviji in v tujini bi lahko uspešno usklajevali rabo in pomen terminov, s tem olajšali prenos znanja in spodbudili zanimanje ter sodelovanje uporabnikov.

5. Povzetek

Urejena in ustrezno razložena zbirka strokovnih izrazov, terminologija, je podlaga znanstveno-raziskovalnemu delu v stroki, prenosu znanja in prevajanju. Slovenska gozdarska terminologija se je začela razvijati s prvimi gozdarskimi objavami v slovenščini v začetku 19. stoletja. Organizirano terminološko delo, ki je zaživelost zlasti po drugi svetovni vojni, je leta 1970 pripeljalo do izdaje prvega slovenskega, razlagalnega gozdarskega slovarja, ki ga je dokončno uredil M. Brinar.

Z razvojem gozdarstva, ki je v zadnjih letih razširilo območje svojega delovanja, se je spreminjalo in razvijalo tudi strokovno izrazje. Zato je ZIT GLIS imenovala leta 1983 novo terminološko komisijo, ki naj bi v nekaj letih pripravila nov gozdarski slovar.

Podlaga novemu slovarju in prihodnjem rednemu sistemskemu delu v gozdarski terminologiji je obširna kartoteka, v kateri je zbrano gradivo iz Gozdarskega slovarja M. Brinarja, dopolnjeno s prispevki strokovnjakov in izpisi iz literature, ki je izšla po letu 1970. Delo s kartoteko, oblikovanjem in rednimi občasnimi izdajami slovarja naj bi v prihodnje potekalo z uporabo računalnika.

David Limon

»FALSE-FRIENDS« AND SLOVENE-ENGLISH TRANSLATION

Pisec članka, dolgoletni lektor za angleški jezik na filozofski fakulteti v Ljubljani, v uvodu spregovori na splošno o slabih in neustreznih prevodih, ki jih vsak dan srečujemo na najrazličnejših področjih. Osvetliti skuša nekatere vzroke za te težave ter se dotakne tudi pomanjkljive prevajalske izobrazbe avtorjev. Skupni imenovalec vsem slabim prevodom je pač nezadostno jezikovno znanje.

Problem ponazori s krajšim zgledom iz neustreznega tiskanega prevoda. Glavnina prispevka obsega primere t. i. faux-amis (angl. false friends) izrazov, katerih prevod (v angleščino) se samo zdi enakovreden izvirniku ali pa le zveni tako, v resnici pa še daleč ni tak. Seznam obsega izraze, ki je nanje pisec najpogosteje naletel v prevedenih besedilih in ki so nanje opozorile tudi razprave na podiplomskem prevajalskem tečaju na filozofski fakulteti v Ljubljani.

It is, unfortunately, all too easy to find examples of woefully inadequate Slovene-English translation. And they can, sadly, be found in all areas: from short literary extracts and coffee-table books through to information leaflets and publicity materials, especially those with which the hapless tourist is bombarded (Where else would one find the classic recommendation: "We are suggesting you the old town nucleus sightseeings"?). Such texts may be the work of insufficiently-trained and hard-pressed young translators with no more experienced hand to consult; they may have been produced by students, or even teachers, trying to supplement their incomes with a little extra work; they might simply have been churned out by over-confident company employees who assume that an ability to use their mother tongue and a passing knowledge of English, combined with occasional use of a bi-lingual dictionary, are all the tools prospective translators need before they can get down to work. We can already see one of the roots of the problem taking shape he-

re: that translation is (except, perhaps, in the field of literature) consistently under-rated as a skill and that the translator is consistently under-valued. And a concomitant factor worth mentioning at this juncture is the frequent lack of "quality control" over the product: not only are translations rarely checked for linguistic acceptability by someone other than the translator, but even the need for proof-reading before printing is frequently overlooked.

We might consider, in passing, the question of how someone who may have studied English for many years can produce a poor English translation. Besides the obvious point that translation is, in any case, a very special skill with many inherent dangers of interlingual interference, there is the fact that the way languages are taught (and this is not just a criticism of the Slovene system!) can produce a fine passive knowledge of the language being learnt but still provide no real opportunity to develop the productive skills, especially writing. There are other factors which should be mentioned

here: lack of contact with the living language in real situation; paucity of "authentic" teaching materials; "institutionalisation" of errors (that is, those regularly passed on through generations of teachers and pupils, such as the use of "until" instead of "by" or "before", as in "Do it until the end of the week" — many of the most common of these being caused by interference from the mother tongue); over-generalisation of misapplied rules; and so on. The problem can be placed in a nutshell thus: frequently, the translator simply does not know the target language (in this case English) well enough. One consequence of this is over-reliance on bi-lingual dictionaries. Such dictionaries, especially the generalised variety, are rarely more than clumsy aids to the passive understanding of a foreign language, based as they are on rather spurious notions of what lexical equivalence actually is. An intuitive word-for-word "matching" of entries in monolingual dictionaries and ad hoc approximations between superficially equivalent lemmas tend too often to be the only rationale behind the compilation of such works. Moreover, they too often rely on undifferentiated list-type entries which give the user little real guidance as to usage, when what the foreign learner really needs is "genuine equivalents, together with an indication of the colloquial restrictions that operate in specific situational contexts"¹.

Let us now compare two supposedly equivalent texts: taken, in this case, from a "Dentol Anti-Plaque" toothpaste tube. The context here demands that, for the English text to be a successful translation of the Slovene text, it should be functionally equivalent; it should also, of course, be semantically equivalent.

Zobna medicina je ugotovila, da so zobne obloge glavni povzročitelj vseh obolenj zob in dlesni, ker se v njih razmnožujejo nevarne bakterije. Dentol anti-plaque učinkovito

odstranjuje te obloge, 12 ur zavira nastajanje novih ter tako preventivno varuje pred kariesom in parodontopatijo.

The dental medicine has stated that the plaques present the main cause of all teeth and gum diseases as dangerous bacteria are produced within them.

Dentol anti-plaque efficiently removes these plaques and for 12 hours prevents the appearance of new ones and thus preventively protects against caries and periodontal diseases.

There are many clear reasons why this is not a successful translation: ungrammatical use of the definite article on two occasions; the use of "state" for »ugotoviti«; treating "plaque" as a countable noun on three occasions; inappropriate use of the verb "present"; the use of "produce" for »razmnoževati«; the word order of the second sentence; and so on — it would not be difficult to add further points. I would, however, like to focus on just two lexical items in the Slovene text: »medicina« and »preventivno«.

The noun »medicina« is often translatable by the English "medicine"; in this context it is not — it cannot collocate with the adjective "dental" (»zoben«). An appropriate translation of this text would probably begin thus: "Dental research has shown that...". Similarly, the adverb »preventivno« cannot be translated by "preventively" here: "preventively protects against" (»varuje pred«) is not an acceptable collocation (nor, indeed, is "preventively" a suitable equivalent for »preventivno« in such contexts as »preventivno cepiti«). A suitable translation here would be: "and thus protects against". (»ter tako preventivno varuje pred...«) — or perhaps "helps protect against...".

This is the translation problem I shall be dealing with in the rest of this article: the mis-translation of lexical items from the SL (source language), using TL (target language) items which sound and/or look as if they should be equivalent in this particular

¹ R. R. K. Hartmann, »Contrastive Textology« (Julius Groos Verlag, Heidelberg, 1980)

context (or even, in some cases, in all contexts), but which in fact are not. In Britain, these items are often known by the French expression "faux amis"; we shall use the English expression "false-friends".

To take a classic example: the French adjective "sympathique" is a "false-friend" for the English learner because in most contexts it is not a translation equivalent for the English "sympathetic". And to take the two languages we are dealing with here: "sympathetic" is in most contexts not a translation equivalent for »simpatičen«. So, in the context of Slovene-English translation we can label »simpatičen« and "sympathetic" as "false-friends" (although interestingly, for the Slovene learner of French, "sympatique" is not a "false-friend").

Below, a number of Slovene words which can be regarded as "false-friends" are given; they are listed in thematic groups in order to make clear the kinds of contexts in which they occur. Beside them are suggestions for appropriate English translations: these are pragmatic equivalents only, and should not be regarded as "synonyms" or translation equivalents irrelevant of context. The words listed have been selected on an empirical basis: those which, in my experience, are sources of error for students of English (some of these are actually not "translation problems" as such, belonging more to informal, spoken registers) and those (the more "specialized" vocabulary) which emerged as problems during discussion on the faculty's postgraduate translation course.

energy: production and conservation; electrical goods

elektrarna	power-station
hidroelektrarna	hydro-electric power-station
termoelektrarna	thermal power-station
elektrogospodarstvo	Electricity Board
energetika	»problemi naše energetike« — energy supply »V prihodnjem letu ... prednost energetiki ...« — energy production and supply »nezadovoljstvo občanov ... z energetiko« — the energy situation
energetski	»energetske razmere« — the energy situation »energetske surovine« — energy-producing raw materials »energetski objekti« — power stations and plants
elektroenergetski sistem	the national grid
dispečer	distributor
agregat	generator
redukcija	power-cut
akumulacijsko jezero	reservoir
termoakumulacijska peč	storage heater
akumulator	(car) battery
baterija	torch (which is, of course, powered by batteries)
bomba (plina)	canister (smaller, e.g. for camping) cylinder (larger, for household use; oxygen etc)
bojler	immersion heater, water heater (in home) (boiler: in a hospital, on a ship, to supply a central heating system, etc)
izolacija	insulation
izoliran	insulated
klimatizacija	air-conditioning

klimatiziran	air-conditioned
antena	(television) aerial
fen	hair-dryer
aparat	»brivski aparat« — (electric) razor/shaver
	»telefonski aparat« — telephone
interna (telefon)	extension
economics, trade, business, industry	
konvertibilni trg	hard currency areas/market
subvencija	subsidy (e.g. of rent or prices)
	grant (a lump sum given by government etc)
participacija	(financial) contribution
reprodukcija	production, manufacturing
reprodukcijski material	semi-manufactures
rezervni deli	spare parts, spares (informal)
inventura	stock-taking
kontrolor	supervisor (industry)
	auditor (financial)
šef	boss
	»šef oddelka« — head of department
non-stop	(not really used in Britain: normally one sees only a sign with "Opening Hours...")
propaganda	publicity (material), advertising
politics, law, administration	
proces	trial
predsednik	chairman, chairperson (becoming more widely accepted)
predsednica	chairwoman, chairperson
	("president" for the head of a country, of a company, of a court)
šef države	head of state
aparat	»birokratski aparat« — (the) bureaucracy
	»državni aparat« — (the) administration,
	state administration
	a gathering
manifestacija	demonstration, parade (to commemorate sthng)
manifestirati	demonstrate (for or against sthng)
laburist	Labour Party member/supporter
laburisti	the Labour Party (or its members and supporters)
health	
nataliteta	(the) birth rate
recept	(doctor's) prescription
	(»recept za kuhanje« — recipe; the English word "receipt" is translatable by »račun«)
krema	ointment
	("cream" usually cosmetic)

land, building, etc

parcela	piece/plot of land
vikend	weekend house/cottage (depending on size), holiday home
blok	block of flats
lokal	premises
objekt	(varies widely with context: often "project" or "building"; otherwise one has to use a suitable paraphrase: »Največji objekt na novi avtocesti ...« — "The biggest piece of civilengineering on ..."; Objekt je dolg ...« — "The bridge is ..." etc)

transport, etc

šofer	(bus/lorry) driver (a "chauffeur" is a privately-employed driver; one who is publicly employed is an "official driver")
taksist	taxi-driver
tramvaj	tram, ("tramway" applies mainly to the rails)
kontrolor	ticket-inspector (train) conductor (bus/tram)
merilnik (hitrosti)	speedometer
rezervna (guma)	spare (tyre)
parking	car park, parking-place, lay-by (at the side of the road in the country)
relacija	(»avtobusna«) route (when applied to driving lessons there is no special English expression; for »nočna relacija«, "night-time driving-lesson" may be possible)
tankati	to put (some) petrol in (the car)

recreation, tourism, catering, etc

kamping, camping	campsite
depandansa	(hotel) annexe
trim	exercise (»trim steza« — exercise path)
trening	(can be "exercise" or "practice" as well as "training", depending on context)
trenirke	track-suit
bife	cafe, ("buffet" usually on a railway station, "buffet car" on a train)

education

(some of the terms used here may not be applicable to the American system)

lektor	lecturer (this term also valid for »predavatelj«)
profesor	lecturer (higher education) teacher (school) ("professor" is used mainly for the head of a university department — roughly equivalent to »redni profesor«)

kolega	fellow-student, (in informal speech) college/university friend ("colleague" is usually reserved for someone you work with) (as a term of address there is no English equivalent — students are addressed as "Mr" or "Miss" plus surname, or by first name only)
študijsko leto	academic year (»šolsko leto« — school year)
Filozofska fakulteta	Faculty of Arts, Faculty of Arts and Sciences (depending on what departments it contains)
gimnazija	grammar school (although not an exact equivalent)
disertacija	(Master's or Doctoral) thesis
negativna/pozitivna ocena	(we do not talk about "negative" or "positive" marks, but about people failing or passing — the latter with a high or low mark: the lowest mark with which you can pass is the "pass mark")
fonolaboratorij	language lab (oratory)
boks	booth (in language lab)
štipendija	grant (normally from public funds) scholarship (a special award, possibly from industry or some public body)
the arts	
kultura	(depends very much on context) »filmska kultura« — the film industry »likovna kultura« — the fine arts »glasbena kultura« — music (the word "culture" is much more restricted in use than its Slovene equivalent — usually it is used on a more abstract, generalised level)
kulturen	(paraphrase often unavoidable here as in English we do not talk about "cultural workers", "cultural monuments", etc e.g. »kulturni delavci« — people who work in the arts »kulturni spomeniki« — artistic and historical monuments) »kulturna skupnost« — Arts Council (although really outside the scope of this list, »skupnost« is another interesting example of a word which can be translated in a variety of ways, depending on context: e.g. »zavarovalna skupnost« — insurance company, »pedagoška skupnost« — education council, etc)
kulturna manifestacija	celebration (»proslava«) parade (»parada«) festival, e.g. »gledališka manifestacija« — drama festival

teza	theme/subject (e.g. at symposium)
kritika	(film, book) review
plastičen	vivid (description, portrayal of character)
idejen	intellectual (content — »vsebina«, problem, etc)
	conceptual (approach, etc)
kriminalka	(murder) mystery, detective story, criminal (adj.)
	story/film
sinhronizirati (film)	dub
sinhroniziran	dubbed
kinooperater	projectionist
maska	make-up
maska, masker(ka)	make-up artist
fotograf	photographer, photographer's (shop)
fotografski aparat	camera
fleš	flashlight, flashbulb
harmonika	accordion
publicist	journalist and/or writer
lektorirati	check (a text)
jobs	
modni kreator	(fashion-)designer
maneken(ka)	dummy (in a shop window)
	model, male model
arheolog, fiziolog	archeologist, physiologist, gynaecologist, etc
ginekolog, etc	
food, etc	
keks	biscuit
	(“cake” is »kolač« or »torta«)
toast	(in cafés etc) toasted sandwich
čips	crisps
	(“chips” are “pommes frites”)
puding	(“pudding” covers a wide range of dishes in England and could cover such things as »mlečni riž«, »prekmurska gibanica« and so on; Slovene “puuding” would best be described as some kind of “dessert”, e.g. “fruit dessert”, or perhaps as “mousse”)
solata	(the most common kind of salad in England is “lettuce”: »glava solate« in “a head of lettuce”; »mehka solata« and »ledenka« are also kinds of lettuce, the latter sometimes called “crispy lettuce”)
konserva	tin
konserve	tinned food(s), (or pl. “tins”)
keramika	pottery, crockery (cups, plates, etc)
kombajn	combine harvester

various nouns, adjectives, adverbs, verbs

fantazija	imagination (»bujna fantazija« — vivid imagination)
aktualen	topical, relevant (see discussion above)
simpatičen	nice (the most general, neutral possibility) likeable (person) kind (face, manner) (there are, of course, other possibilities, depending on context)
tip	person, kind (of person, man) (sometimes the context demands some rather different expression; "type" may be possible in certain contexts)
primitiven tip,	
primitivec	(pejorative) yob, moron
fenomenalen	»fenomenalen otrok« — child prodigy »Dosegli so fenomenalen rezultat« — excellent »Bilo je fenomenalno« — really good, very good
famozen	extraordinary, extremely good »Famozno smo se imeli.« — "We had a great time."
fajn	»Fajn se imejte!« — "Have a god time!" "Enjoy yourselves!"
soliden	reliable (product, person) very satisfactory, good (result, performance)
sklerozen, sklerotičen	(in everyday speech) forgetful, absent-minded
kondicija	»Nimam nobene kondicije.« — "I'm not fit." "I'm out of shape." »Ali imaš kaj kondicije?« — "Are you fit?"
eksistenca	life, living
manifestacija	expression (of) (as in »setanek je manifestacija prijateljstva med narodi« or »zunanja manifestacija čustev«)
manifestirati	express (»manifestirati politične nazore«)
evidenca	data
evidenčni karton	file, records (e.g. health)
evidentirati	record, check (information)
eventualen	possible
eventualno	(paraphrase usually unavoidable: e.g. "if it happens to...", "should it happen that..."; or more formally — "in the event of...")
uniformirati	make uniform
kontrolirati	check (documents, papers, passports, tickets, tyre pressure) measure, take (e.g. blood pressure)

Savin Jean Vilhar

TEHNOLOGIJA PREVAJANJA

PREVAJANJE je zaporedje vseh **dejavnosti**, ki peljejo k temu, da je besedilo v nekem jeziku (L 1) napisano v drugem jeziku (L 2). Pri tehniških in znanstvenih prevodih, torej pri naši dejavnosti, pa pogosto ne gre le za besedilo kot tako, marveč za celoten dokument, ki naj bo ob končanem delu, torej ob končanem prevajanju, istoveten z izvirnim besedilom, samo s tem razločkom, da je v njem uporabljen namesto prvotnega jezika (L 1) drug jezik (L 2). Dokument sam pa naj na zunaj ohrani svojo prvotno obliko. To je namreč že določil naročnik ali pisec, oblikovalec dokumenta. Torej naj prevod ohrani vse, kar izvirni dokument poleg samega besedila še obsega in kar sestavlja celoto dokumenta.

Na primer: slike, skice, preglednice, pa tudi okvirji okoli celih strani, recimo pri tehničnih opisih, in pri tehnični dokumentaciji tudi še vse drugo, denimo, emblem proizvajalca in podobno.

Seveda je vse navedeno odvisno tudi od namena, za kakršnega bo uporabljen prevedeni dokument. Med prevodi v tuj jezik so pogosto dokumentacije, ki jih proizvajalec želi priložiti svoji ponudbi ali projektu ipd., s katerim se mu mudi na licitacijo. V takem primeru bo naročnik prevod takoj, ko mu ga prevajalec izroči, kopiral in nato priložil k ponudbi, projektu ali k izdelku.

Torej naj bi se prevajalec potrudil, da bo prevod tudi po obliki kar najbolj enak izvirniku. Seveda v glavnem zato, ker pozna oba jezika, razen tega pa tudi strokovno področje, ki ga besedilo obravnava. To je tudi zagotovilo, da bo v prevodu kot celoti kar najmanj napak. Prevajalec s takim skrbnim ravnanjem ustreže naročniku, saj se običajno zelo mudi. In ker naročnik prejme že popolnoma skončan dokument, mu tudi ni več treba trati dragocenega časa s pretipkanjem, risanjem in podobnim.

Kadar pa bo besedilo prevoda uporabljeno v tiskarni, praviloma nikoli ni nujno, da je prevod enak izvirniku tudi po svoji obliki. Takrat je poudarek le na jeziku in na izrazju, na terminologiji, za končno obliko pa odgovarjata naročnikov oblikovalec in tiskarna. Vendar pa naj prevajalec poskrbi za to, da bo tudi tiskar, ki ne pozna jezika L 2, točno vedel, kateri odstavek v prevodu ustreza nekemu odstavku v izvirniku. Zato kaže pred začetkom dela označiti vse odstavke v izvirniku s primernimi oznakami, na primer z velikimi črkami (A, B, C ... itd.), enaki odstavki v prevodu pa naj nato imajo enako oznako. Pogosto gre za prevod besedila iz izvirnega jezika L 1 v dva jezika, torej v L 2 in L 3. Tu kaže oznakam prevoda dodati še po eno črko, ki označuje, za kateri jezik gre. Na primer: AA, BA, CA, itd., če je to angleščina, in AN, BN, CN, itd., če je to nemščina. Podobno tudi za tretji jezik, katerikoli že je. Za primeren način označevanja se odloči bodisi prevajalec sam bodisi v dogovoru z naročnikom ali s tiskarno. Pomembno pa je, da prevajalec ob oddaji prevoda tudi seznani naročnika z načinom označevanja.

Pri prevodih, ki so namenjeni tisku, je tudi zelo važno, da so brez napak. Tisk z napakami namreč ni uporaben in povzroči veliko škodo. Če je prevajalec v dvomih, naj poskrbi za to, da bo besedilo lektorirano, naročnik ali tiskarna pa naj poskrbita za to, da bo prevajalec prebral in popravil krtačne odtise, preden gre izdelek naprej v tisk. Zgoraj napisano velja predvsem za prevode v tuje jezike. Prevodi v domači jezik pa se analogno spet dele v dve veliki skupini. Ena skupina so prevodi, ki jih bo naročnik takoj uporabljal, na primer razni tehnični opisi, navodila za uporabo, vzdrževanje in podobno. Tudi pri tej skupini prevodov je zelo važno, da bo prevod kar najbolj istoveten z izvirnikom. Naročnik prevoda ima namreč

pravico, da preko prevoda takoj najde ustrezno mesto v izvirniku, pa čeprav ne pozna tujega jezika. Poleg tega prevod s takim spoštovanjem izvirnikove oblike ohrani informativno vrednost, ki jo je besedilo namenil avtor.

V drugi veliki skupini prevodov v domači jezik pa gre spet za besedila, ki so namenjena tisku. Tudi tu je važno točno označevanje odstavkov, saj bo za dokončno obliko odgovoren tehnični urednik ali tiskar, ki verjetno ne pozna jezika L1, a mora vseeno natančno prenesti slike, skice in podobno v končni izdelek. Tudi tu mora prevajalec skrbeti za jezikovno pravilen prevod.

Za vse vrste prevodov pa velja: prevajalec naj jih prilagodi uporabniku.

Zaradi vsega navedenega je torej jasno, da mora biti prevajalec v stiku z naročnikom prevoda, kadarkoli je to potrebno. Prevajalec mora popolnoma obvladati jezik L2 in zelo dobro jezik L1, poleg tega pa tudi strokovno področje, ki ga besedilo obravnava.

Na dlani je torej, da je prevajanje zelo težko in odgovorno delo, zlasti še, ker se za prevod skoraj vedno zelo mudi. Zato je primerna tehnologija, ki olajša prevajalsko delo, ne samo koristna, temveč tudi nujno potrebna.

TEHNOLOGIJA je celota vseh **tehničnih pripomočkov in delovnih metod**, ki prevajalcu omogočajo kakovostno in kar najhitrejšo prevajanje.

Tu je samoumevno, da prevajalec obvlada jezik L2 zelo dobro in dovolj dobro tudi jezik L1, poleg tega pa obvezno še strokovno področje, ki ga obravnava besedilo prevoda. Zato tega znanja ne prištevamo k tehnologiji, pač pa sem spadajo le pripomočki, ki z njimi prevajalec med prevajanjem nekega besedila pridobi še za to potrebno dodatno znanje.

Tehnični pripomočki so, na primer, med drugim: papir in svinčnik, ki sta osnova za izdelavo pisnih prevodov. Ker pa rokopis ni ergonomičen in tudi ne vedno berljiv, svinč-

nik uspešno nadomestimo s pisalnim strojem ali pa z računalnikom s pripadajočimi perifernimi enotami. Med temeljne pripomočke spadajo še: primerna literatura, na primer slovarji, leksikoni, katalogi, knjige in revije s strokovnega področja prevoda itd. Med tehničnimi pripomočki potrebujemo še ravnila, šestila, radirke, risalno desko, korekturni lak in korektorne lističe, lepilo, lepilne trakove, kopirni papir, kopirni stroj, kuverte, znamke. Poleg vsega — in to je zelo važno — tudi telefon. Nujen je tudi primeren delovni prostor in primerno (pisarniško) pohištvo. Vendar vse to prilagodi prevajalec svojemu načinu dela in vrsti prevodov, ki jih dela. Pogosto za prevod niso potrebni vsi naštetih pripomočki, za celoto vseh prevodov pa prevajalec potrebuje vse to in morda še kaj več.

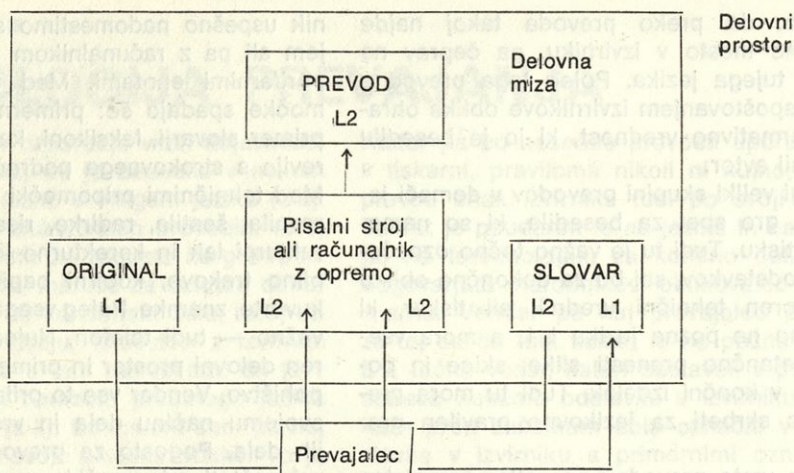
Delovnih metod je najmanj toliko, kolikor je prevajalcev. Vsak ima svoj način dela, vrh tega pa mora tudi prilagajati način svojega dela vrsti in zahtevam tega ali onega prevoda.

Za ponazoritev delovnih načinov orišemo tale dva primera:

A) Klasično prevajanje (slika 1)

Pri tem načinu se prevajalec takoj usede k pisalnemu stroju in prične prevajati. Poleg pisalnega stroja je na delovni mizi le še izvirnik, iz katerega prevajalec prevaja. Ta način zahteva odlično znanje obeh jezikov in popolno poznavanje področja, ki ga izvirnik obravnava. Če se pojavijo težave, pa si prevajalec pomaga tudi s primernim slovarjem. Za kaj več pa na pisalni mizi ni prostora.

Ta način je na videz zelo hiter, saj nastaja prevod kar neposredno. Vendar ima tudi pomanjkljivosti, kajti prevajanje nečesa, kar prevajalec odlično obvlada, je lahko tudi dolgočasno, poleg tega pa tudi kakovost prevoda ni enakomerna od prve do zadnje strani. Težave so tudi z doslednostjo izražanja (terminologije), ki pa zahteva pri tehniških prevodih vedno isti izraz za isti pojem



Slika 1

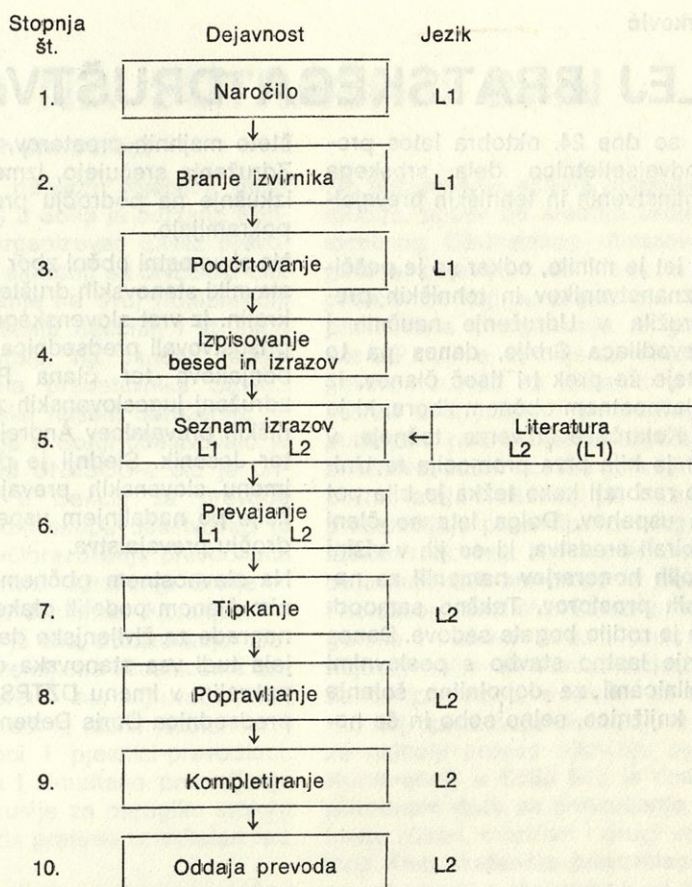
od začetka do konca. Pomanjkljivosti nastajajo predvsem zato, ker ta način prevajanja ne omogoča, da bi prevod med delom vsebinsko dozoreval. Tak način tudi utruja, saj mora prevajalec nenehno opravljati sicer kratke, a zelo različne dejavnosti. Drugačen način prevajanja, ki odpravlja nekatere od naštetih pomanjkljivosti, pa je:

B) Prevajanje po delovnih stopnjah (slika 2)

Ta način računa na razdelitev vsega delovnega postopka na več delovnih stopenj (v navedenem primeru 10), vsaka med njimi vključuje le manjše število točno opredeljenih dejavnosti, ki se ponavljajo skozi vse besedilo prevoda od začetka do konca. Ker pa se isto besedilo ponovi v celoti v vsaki delovni stopnji, dobi prevajalec nujno potrebni pregled nad celoto in more hkrati od stopnje do stopnje postopno izboljševati končno kakovost prevoda. Vsaka stopnja vsebuje le manjše število dejavnosti, zato lahko nastane, žal, tudi moreč občutek monotonije. Zato so za delo po tem načinu najbolj primerna besedila po okrog 30 tipkanih strani. Tudi če je besedilo krajše, je zelo priporočljivo natančno delo po prikazanem zaporedju. Če je besedilo mnogo daljše od 30 strani, pa ga morda kaže raz-

deliti na več delov, najprimerneje tako, da je potem vsak del mogoče vsebinsko zaokrožena celota, torej v bistvu prevod zase. To je pomembno, saj bi tako pri enem samem prevodu mogla sodelovati po dva ali še več prevajalcev. Taka ureditev dela ugodno vpliva na kakovost končnega izdelka, saj več ljudi več ve, ima na voljo več tehničnih pripomočkov in tudi bolj natančno nadzoruje delo. Tukajšnji prostor ne dopušča podrobnega opisa delovnih stopenj, vendar je možno pripomniti, da so nekatere same po sebi umevne, o njih pa naj se prevajalci strokovno posvetujejo med seboj ter si izmenjujejo izkušnje.

Pri nekaterih delovnih stopnjah more veliko koristiti tudi uporaba računalnika. To velja v celoti za stopnjo 5, kjer računalnik podaja ustrezne izraze iz svojega notranjega slovarja, ki ga prevajalec stalno dopolnjuje z novimi izrazi s tega ali onega področja. V stopnji 5 računalnik tudi svetuje primerno literaturo, tako da prevajalcu ni treba izgubljati časa z ročnim iskanjem. Prav tako računalnik pomaga v stopnji 7. Vtipkavanje in izpis besedila sta z računalnikom dosti lažja kot s pisalnim strojem. V stopnji 8 računalnik v primerjavi s korekturnimi lističi in lakom omogoča mnogo lažje in lepše po-



Slika 2

pravljanje besedila kar na zaslonu in pred dokončnim izpisom na tiskalniku. Veselimo se, saj se je domovina pred kratkim nasmehnila prevajalcem (in sama sebi):

dovoljen je namreč uvoz opreme do določenega zneska. Oprema bo koristila prevajalcem za bolj kakovostno in hitrejše prevajanje. To pa je nujno potrebno za izvoz.

Andreja Markovič

JUBILEJ BRATSKEGA DRUŠTVA

V Beogradu so dne 24. oktobra letos proslavili petindvajsetletnico dela srbskega združenja znanstvenih in tehniških prevajalcev.

Petindvajset let je minilo, odkar se je peščica srbskih znanstvenikov in tehniških prevajalcev združila v Udruženje naučnih i stručnih prevodilaca Srbije, danes pa to združenje šteje že prek tri tisoč članov. Iz govora na slavnostnem občnem zboru, ki je bil v stavbi Kolarčeve univerze, točneje, v dvorani, kjer je bila prva promocija te Univerze je bilo razbrati kako težka je bila pot do sedanjih uspehov. Dolga leta so člani združenja zbirali sredstva, ki so jih **v višini 25 % od svojih honorarjev namenili za nakup poslovnih prostorov.** Takšno samoodpovedovanje je rodilo bogate sadove. Danes ima Združenje lastno stavbo s poslovnimi prostori, učilnicami za dopolnilno šolanje prevajalcev, knjižnico, sejno sobo in še ne-

šteto majhnih prostorov, v katerih se člani Združenja srečujejo, izmenjavajo strokovne izkušnje na področju prevajalstva, pa tudi pokramljajo.

Na slavnostni občni zbor so prišli tudi predstavniki stanovskih društev iz republik in pokrajin. Iz vrst slovenskega društva so zboru prisostvovali predsednica DZTPS, Doris Debenjakova ter člana Predsedstva zveze združenj jugoslovanskih znanstvenih in tehniških prevajalcev Andreja Markovič in Viktor Jesenik. Slednji je pozdravil zbor in v imenu slovenskih prevajalcev izrazil tople želje po nadaljnjem uspešnem delu na področju prevajalstva.

Na slavnostnem občnem zboru so zaslužnim članom podelili plakete in priznanja ter nagrade za življenjsko delo. Plakete so prejela tudi vsa stanovska društva republik in pokrajin; v imenu DZTPS je plaketo prejela predsednica Doris Debenjakova.



Predsednica DZTPS Doris Debenjakova prejema plaketo, podeljeno našemu društvu



Predsednica UNSPS Radmila Petrović izroča Viktorju Jeseniku plaketo za zasluge na področju prevajalstva

Rosanda Vlahović

POGLED NA SUTRAŠNJI DAN

Obrazovanje mladih prevodilaca

Pod ovim radnim nazivom mjeseca maja o. g. (20. 5.—25. 5.) u Sofiji je održana Konferencija koju je organizovao Savez prevodilaca Bugarske u saradnji sa UNESCO-om. Poziv za učestvovanje na ovoj Konferenciji upućen je u Udruženju naučnih i stručnih prevodilaca SR Srbije na osnovu ranijih kontakata i posjeta predstavnika Saveza prevodilaca Bugarske našem udruženju.

U radu Konferencije u Sofiji učestvovalo je 14 zemalja a ispred UNESCO-a bio je prisutan specijalista u Sekciji za prevode UNESCO-a. Na ovom skupu učestvovao je svojim referatom: »Obrazovanje prevodilaca u Obrazovnom centru Udruženja Srbije« i naš predstavnik dr. Jasminko Karanjac.

Tema svih referata je bila, obrazovanje mladih prevodilaca u zemljama učesnicama ove Konferencije. Referenti su, uglavnom, bili profesori — predavači iz raznih škola i univerziteta, prevodioci i pjesnici-prevodioci. Dobra organizacija i simultano prevodjenje svih referata i diskusije za okruglim stolom omogućili su nam da pratimo kompletan rad Konferencije.

Prilikom dolaska u Sofiju bili smo srdačno primljeni od strane predstavnika Saveza prevodilaca Bugarske i tom prilikom smo, pored riječi dobrodošlice i sjećanja na njihov boravak u Beogradu, saznali mnoge detalje o obrazovanju mladih prevodilaca u Bugarskoj. To smo kasnije čuli iz referata, diskusije i ličnih kontakata sa bugarskim prevodiocima.

Mladi prevodioci Bugarske regrutuju se iz 90 jezičkih škola i Filološkog fakulteta. Postoje i jezičke škole, engleska gimnazija i francuski liceji, koji su pod patronatom UNESCO-a. Izučavanju stranog jezika poklanja se velika pažnja još od najnižih razreda. Koristi se audio-vizuelna metoda i jezičke laboratorije te intenzivna nastava jezika.

Na obrazovanju mladih prevodilaca radi se mnogo, počev od srednje škole pa sve do svršenog fakultetskog obrazovanja. Svake godine objavljuje se Konkurs za najbolji prevod, na koji se prijavi oko 1.000 mladih prevodilaca a organizuje se godišnji seminar u Plovdivu, takodje za mlade, zatim razgovori i susreti sa iskusnim prevodiocima, susreti specijalista i početnika, susreti sa publikom, povremene specijalizacije u inostranstvu, zatim učešće prevodilaca u štampi, na radiju i televiziji jer mladi prevodioci predstavljaju potencijalnu snagu u prevodilačkim redovima. Njihove kritike prevoda se objavljuju. Svi oni izlaze iz jezičkih škola i Filološkog fakulteta. Savez prevodilaca Bugarske i Kabinet mladih prevodilaca traže najbolji način za obrazovanje mladih. Eminentni prevodioci susreću se sa učesnicima koji završavaju gimnaziju a Konkursom za najbolji prevod otkrivaju se talenti. Na Konferenciji u Sofiji bilo je dosta govora o prirodnom daru za prevodjenje, kao što ga imaju slikari, muzičari i drugi umjetnici. Postoji Klub studenata prevodilaca. Regionalna udruženja traže pomoć od Saveza u cilju obrazovanja svojih kadrova. Predstavnici jednog takvog regionalnog udruženja iz Plovdiva dočekali su nas prilikom našeg dolaska u Plovdiv.

U sposobnost bugarskih simultanih prevodilaca smo se uvjerali u toku rada Konferencije.

Iz referata Ane Lilove, predsjednice FIT-e, Lede Mileve, predsjednice Saveza i drugih, čuli smo mnoge podatke o radu i aktivnostima njihovog Saveza i uspjesima.

Iz referata ostalih referenata čuli smo kako se mladi prevodioci obrazuju u tim zemljama. Govorilo se o metodama učenja, škola-lama i fakultetima. Pomenuta je i teorija prevodjenja, da li prevodilac treba da ju

poznaje ili ne. I jedan interesantan podatak: postoji samo jedan priručnik za teoriju prevodjenja i napisala ga je Ana Lilova, predsjednica FIT-e i profesorka Univerziteta u Sofiji.

Spomenute su i škole za usavršavanje prevodilaca u Moskvi i Ženevi, zatim škola E.S. I.T. na Univerzitetu Sorbone (Sorbone nouvelle — Paris III) Ecole superieure d'interpretes et de traducteurs), zatim studije na univerzitetima zemalja učesnica ove Konferencije.

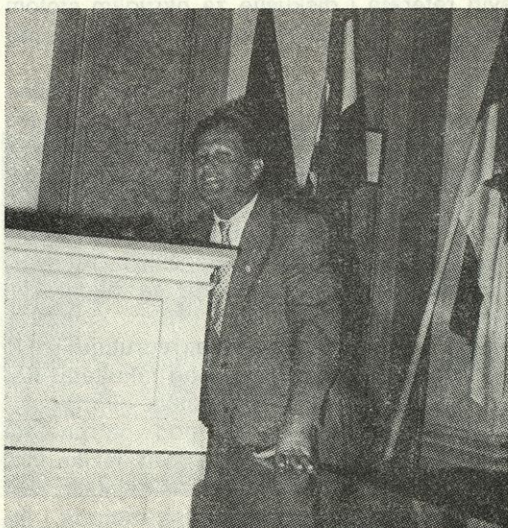
FIT organizuje godišnje seminare za stručno usavršavanje prevodilaca i to u Bugarskoj i Meksiku. U Leipzig-u postoje postdiplomske studije za inženjere koji žele da postanu stručni prevodioci.

Referat dr. Jasminka Karanjca, predstavnika srpskog UNSP bio je vrlo zapažen i jedinstven po svojoj temi i za njega su se mnogi interesovali. U referatu je prikazan jedinstven način obrazovanja prevodilaca gdje su predavači iskusni prevodioci, s objašnjenjem, da je Centar za obrazovanje formiralo Udruženje prevodilaca Srbije. Za ovaj referat su bili zainteresovani predstavnici prevodilaca SSSR-a, Velike Britanije i drugi. Imali smo samo jednog referenta, mada u našem Savezu imamo toliko snaga i ne bi smjeli dozvoliti tako mali broj učesnika na međunarodnim skupovima.

Posebno su bile interesantne diskusije za okruglim stolom gdje je bio prisutan veliki broj bugarskih prevodilaca. Gosti Konferencije su postavljali mnoga pitanja i čulo se mnogo interesantnih podataka o svim vidovima prevodjenja, profilu prevodilaca, teškoćama, odgovornostima, statusu prevodilaca za koga rekoše da »nije jasan u ovom našem vremenu« i svemu onom što prati rad prevodioca. Istaknuta je velika potreba za prevodiocima u svijetu i unutar mnogih zemalja i njihovoj odgovornoj usluzi, da budu spona medju ljudima, narodima i kulturama i da na njihovom širokom obrazovanju mora da se radi da bi mogli odgovoriti svemu onom što se od njih traži. Jelena Nikolajevskaja, pjesnik — prevodilac sa jer-

menškog, iz Moskve, reče da su stari Jermeni prevodjenje smatrali »svetim djelom« (Tamo je Biblija prevedena još u 5. vijeku, u Vizantiji je postojala škola za prevodioce). U toku Konferencije u Sofiji ostvareni su mnogi kontakti sa predstavnicima prevodilaca iz 14 zemalja. Razgovaralo se o obrazovanju prevodilaca, mogućoj saradnji. Predsjednik naučnih i stručnih prevodilaca Poljske, Dr Jerzy Pienkos, docent na Univerzitetu u Varšavi izrazio je želju poljskih prevodilaca da saradjuju s Udruženjem Makedonije jer saradnja sa literarnim prevodiocima Poljske i SR Makedonije već postoji. Obećali smo da ćemo njegovu želju preneti i da će Savez učiniti sve da do te saradnje dodje.

Delegacija prevodilaca SSSR, (Lidija Kudrjašova) i Istočne Njemačke (Dr Walter) intesovali su se za potpisivanje protokola o saradnji. Obavijestili smo ih da će on skoro biti potpisan i to prilikom svečanosti povodom 25. godišnjice rada našeg najstarijeg Udruženja, Udruženja naučnih i stručnih prevodilaca SR Srbije, u Beogradu, 24. oktobra 1985. god. Lidija Kudrjašova nam je govorila o njihovoj Konferenciji međunarod-



Slavnosni občni zbor UNTPS je v imenu slovenskega društva pozdravil Viktor Jesenik

nog karaktera, koja će biti organizovana u decembru 1985. god., u Moskvi, i tom prilikom nas pozvala. Srdačan i prijateljski razgovor smo imali la Dr Walter-om, profesorom Univerziteta u Lajpcigu koji sada radi na Univerzitetu u Velikom Trnovu, govori srpskohrvatski jezik. Razgovarali smo i sa predstavnicima prevodilaca Velike Britanije, Čehoslovačke, sa predstavnikom UNESCO, predsjednikom prevodilaca Francuske, zamjenikom direktora škole E.S.I.T. sa Sorbone (ona je stručni prevodilac, specijalnost — plastične materije). Govorila je o svojoj školi, nastavi, programima i problemima i položaju stručnih prevodilaca u Francuskoj. Pominjala je Danicu Selešković, porijeklom našu zemljakinju, rijetkog stručnjaka za poslove prevodjenja i direktora škole E.S.I.T.. Izrazila je želju da jednog dana vidi nekog našeg prevodioca u njenoj školi, dala nam program.

Sa predsjednicom FIT-e Anom Lilovom razgovarali smo o našem učešću u radu FIT-e. Bilo je govora i o Specijalnom komitetu sa sjedištem u Beogradu. Razgovarali smo i sa Sergejom Gončarenkom, članom Savjeta

FIT-e, predavačem na Institutu »Moris Torres«, pjesnikom-prevodiocem sa španskog jezika.

Povodom nacionalnog praznika Bugarske 24. maja, na dan završetka Konferencije, Savez prevodilaca Bugarske je na ovoj svečanosti u prisustvu svih učesnika, na kojoj su zaslužnim prevodiocima Bugarske uručene medalje (društveno priznanje), diplome, značke i plakete za postignute rezultate u prevodilačkom radu, kako u literarnom tako i u stručnom. Čuli smo da se nagradjuje najbolji stručni prevod u jednoj godini i višegodišnji rad na stručnom prevodnjenju.

Savez prevodilaca Bugarske je na ovoj svečanosti nagradilo zlatnom značkom Predsjednika našeg Saveza, Rosandu Vlahović, uz diplomu za zasluge na razvijanju saradnje izmedju Saveza prevodilaca Bugarske i Saveza prevodilaca Jugoslavije. Srebrne značke i diplome su dobili: Vera Mačkić, Dr. Jasminko Karanjac i Dragić Vukićević. Ovaj stručni i prijateljski skup završio se uz svestrane želje po unapređenju saradnje u prevodilaštvu.

Maja Dolanc

IZ NAŠIH PREVAJALSKIH REVIJ

Letošnja prva številka revije **Prevodilac**, glasila prevajalskega združenja SR Srbije, objavlja v uvodu prispevek Z. Jovanovića »Reformirana reforma«. Pisec spregovori kritično o reformi srednjega šolstva ob podatku, da so pred srbsko javnostjo novi predlogi za reformo že reformirane šole, saj se je reforma začela že pred desetimi leti. Avtor govori o pomanjkljivosti, ki so po njegovem mnenju predvsem posledica slabih priprav, površnosti, diletantizma, in pomanjkanja usklajevanja med republiškimi in pokrajinskimi ustanovami. Opozarja tudi na nezavidljiv položaj prosvetnih delavcev ki bi jih, kot povzema po nemškem pedagogu K. G. Salzmannu, »ne smel obremenjevati pritisk vsakodnevnih gmotnih težav, da bi se lahko

posvetili svojemu odgovornemu in plemenitemu poslanstvu«. Pisec poziva k bolj učinkovitemu in bolj uspešnemu reševanju problemov šolske reforme, tega občutljivega družbenega procesa, saj se zaveda, da imajo storjene napake lahko nepopravljive posledice za razvoj prihodnih rodov.

V članku z naslovom »O jeziku znanosti in leposlovja« spregovoril D. Pojatić o značilnostih in razlikah med jezikovnimi sredstvi, ki jih uporabljata znanost in leposlovje. S stališča rusistike poudarja pomen stilistike kot lingvistične discipline na področju znanstvenega jezika in leposlovja.

Najdaljši prispevek v tej številki je članek M. Jovanovića **O prevajanju naslovov**. Pisec najprej razloži funkcijo naslova, ki je pred-

vsem v tem, da izboljša komunikacijo, prepreči možnost napačnega razumevanja sporočila in zavestno usmeri bralca k predmetu sporočila. Pisec meni, da je prevajanje naslovov zelo odgovorno delo. V prvem delu članka govori o prevajanju naslovov v lep slovju in poudarja potrebo po prevajalčevem poznavanju zgodovine, tradicije in kulture, predvsem pa seveda po dobrem razumevanju dela samega. Za ponazoritev dodaja nekaj prevodov naslovov iz literarnega in filmskega sveta. V drugem delu govori o prevajanju naslovov informativnih besedil, kjer je še zlasti pomembno, da je bralec kar najbolje obveščen. Pisec poudari pomen točnosti prevoda (citiranje) in upoštevanja pravopisnih pravil pri prevajanju naslovov v tuje jezike (predvsem v angleščino). Dotakne se tudi problema prevajanja bibliografskih enot. Pisec želi s člankom spodbuditi prevajalce, da bi širili svojo splošno razgledanost in izpopolnjevali svoje znanje jezika.

»Prevodilac« objavlja tudi referat V. Perovičeve s prevajalskih srečanj Ohrid 85 z naslovom **Nekateri leksikološki problemi prevajanja znanstvenih in tehniških besedil v francoščino**. Perovičeva zanima predvsem prevajanje sintagem (zveze glagola in predloga), in sicer raznih sintagem glagola »metre«, ki se pojavljajo v najrazličnejših strokovnih področjih. Svoj prikaz popestri z mnogimi zgledi. Za sklep meni, da je pri prevajanju znanstvenih in tehniških besedil ustvarjalnost prav tako pomembna kot samo transkodiranje.

V članku **Elementi analize angleško-srbohrvaških „lažnih parov“** nas R. Gajić opozori na zanimiv jezikovni pojav — o njem piše tudi D. Limon v tej številki »Mostov« — o katerem je po njenem mnenju daleč premalo napisanega. Avtorica povzema klasifikacijo V. Ivira in razvršča »lažne pare« po njihovem pomenu v srbohrvaščini in angleščini. Pomen je lahko v obeh jezikih enak, delno različen (ožji, širši) ali pa čisto drugačen. Slede zgledi raznih vrst »lažnih parov«. Avtorica meni, da bi bilo treba še

naprej poučevati to zanimivo področje in se ustaviti predvsem pri tistih parih besed, kjer gre za delno pomensko prekrivanje v obeh jezikih.

Tudi prispevek M. Strugarja **Kako naj bo politični jezik v prevodu razumljiv?** je bil predstavljen na Ohridu. Naš znani prevajalec govori najprej o zahtevnosti prevajanja besedil z družbenopolitično vsebino v tuj jezik, nato pa še o priznanju, ki je nagradilo dolgotrajna prizadevanja naših prevajalcev v francoščino, in sicer o objavi izrazov o samoupravljanju v glasilu Centra za znanstvene raziskave v Parizu. Večji del Strugarjevega prispevka je posvečen nerazumljivosti mnogih političnih besedil, ki so namenjena tuji dejavnosti. Pisec poudarja svobodo in dolžnost prevajalca, da s svojim znanjem izboljša pomankljivosti, ki so sad neznanja ali pa nezakonitega jezikovnega znanja piscev takih besedil.

V rubriki **Kronika** piše D. Tanasković o srečanju jugoslovanskih jezikoslovcev, ki je bilo od 29. do 31. marca v Sarajevu. Pripravila ga je Akademija znanosti Bosne in Hercegovine, udeležilo pa se ga je več kot sto jezikoslovcev iz domovine in tujine. Prispevek povzema glavne misli nekaterih referatov. A. Perić obvešča o simpoziju o teoriji pouka jezika, ki ga je organiziralo Društvo za uporabno jezikoslovje 12. in 13. aprila letos v Beogradu. Dejavnost na področju terminologije je bila tema Drugega simpozija Infoterma na Dunaju (14.—19. aprila). V Sarajevu je od 20. do 24. maja potekal seminar za germaniste z naslovom Nemščina kot jezik stroke na tehniških in drugih nefiloloških fakultetah.

V rubriki **In memoriam** sta objavljena prispevka, posvečena spominu umrlih prevajalcev Dragane Kraigher-Šenk in Slobodana Mandića. V **Portretih prevajalcev** je tokrat predstavljen prevajalec za madžarski jezik Karel Pioker.

Spomine na svoj beg iz nemškega taborišča obuja prevajalec Dragi D. Todorović. V tej številki je predstavljeno tudi delo Centra JLA za tuje jezike.

И К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ъ
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ъ Ъ Ю Я Ѡ ѡ Ѣ ѣ

М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ъ Ъ Ю Я Ѡ ѡ Ѣ ѣ

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

فهم وكان لها ابن من هذيل وكان يدخل عليها رحلا فلما قارب الغلام
قال لها من هذا الرجل الداخل عليك قالت صاحب كان لايك قال
ئن رأيته عندك لاقتلك فلما وجع اليها تابط شرا اخبرته الخبر وقالت ان
الغلام مفرق بيني وبينك فاقتله قال سأفعل ذلك فر به وهو يلعب مع الص
فقال له هلم اهب لك نبلا فضي معه فتدمم من قتله ووهب له نبلا فلما
اليها تأبل شرا اخبرها فقالت انه والله شيطان من الشياطين والله ما را

ν αὐτὸν τὴν τὴν
ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθάρ
όμους παραδόντες
ἡλλαχόσε καὶ τῆς
τὰ τεύχη· ἔξω γὰρ
νῦν τοὺς πελτασταί
οἱ πελτασταὶ ὄντες
ἡ γὰρ ποτε καὶ
όντες ἀπέκτεινάν
ελιαστῶν, εἰ μᾶλλον
νῆς βοηθήσαντες
ντος τέχους, ἀκα
ντες· ὥσθ' οἱ μὲν
ροβοῦντο τοὺς πελτα
ον δομώμενοι συν
πυ τῶν Κορινθίων
ων τῶν Δαΐδαμων
ο, ἔλθουεν ἐπὶ οὐραν
ὃ Πραξίτα τεύχη
ὦν πρὸς Σικανῶν
ρισαν, τὸ δ' ἔφον

אבגדהוזחט
סעפצקרשר

這個先生有學問那個沒有○那麼樣的人到處都有○這
吃○你的褲子同我的一樣○這兩把刀子那一把好○一
條路那一條近○一樣近○你姓什麼○閣下貴姓○咱們
去了幾個人○他一個人去的○誰來了○你來見我有什
麼事情也沒有○那一位老爺死了○今道來的是那一隻
馬那一匹快○一樣快○我一個人來的(我自己來的)○
今天回來他若今天不來呢那怎麼樣○有人說山西反了

translation of a let
na, in Bologna, by
3:

ceived with great
is our Imperial
py to think that y
urties to the Cense
being my friend, a
stic, he is the brothe
who has a great nat
s, and among the



چون تشون روم جزيره بريطان را تخلص
منتضى نشده بود دشمني ديگر از
كه اهل وحشى بيكت و اسكات كه د
مردانه هجوم آورده جمعى را بكشتند
از ظلم و بيداد اين طايفه كار بر ا
طوايف شمالى آلمان آنكل و سكسن
بجمايت . كيك آنان از شت و خشينا